

Cumhuriyet İlahiyat Dergisi - Cumhuriyet Theology Journal
ISSN: 2528-9861 e-ISSN: 2528-987X
June / Haziran 2020, 24 (1): 27-46

Hıristiyanlıkta Bebek Vaftizinin Meşruiyeti Üzerine Tartışmalar

Debates on the Legitimacy of Infant Baptism in Christianity

Halil Temiztürk

Dr., Bağımsız Araştırmacı, Dinler Tarihi
PhD, Independent Researcher, History of Religions
İstanbul / Turkey
haliltemizturk@gmail.com orcid.org/0000-0002-4564-5561

Article Information / Makale Bilgisi

Article Types / Makale Türü: Research Article / Araştırma Makalesi

Received / Geliş Tarihi: 1 January / Ocak 2020

Accepted / Kabul Tarihi: 27 April / Nisan 2020

Published / Yayın Tarihi: 15 June / Haziran 2020

Pub Date Season / Yayın Sezonu: June / Haziran

Volume / Cilt: 24 Issue / Sayı: 1 Pages / Sayfa: 27-46

Cite as / Atıf: Temiztürk, Halil. "Hıristiyanlıkta Bebek Vaftizinin Meşruiyeti Üzerine Tartışmalar [Debates on the Legitimacy of Infant Baptism in Christianity]". *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi-Cumhuriyet Theology Journal* 24/1 (Haziran 2020), 27-46.
<https://doi.org/10.18505/cuid.668908>

Plagiarism / İntihal: This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software. / Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.

Copyright © Published by Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi / Sivas Cumhuriyet University, Faculty of Theology, Sivas, 58140 Turkey. All rights reserved.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/cuid>

Debates on the Legitimacy of Infant Baptism in Christianity

Abstract: One of the theological disagreements in Christianity is the legitimacy of infant baptism. It was not discussed in the early period of Christianity. Nevertheless, it is one of the problems that have been debated especially since the post-reform period. Debates about infant baptism create differences in Christianity. Churches accepting infant baptism, especially the Catholic Church, acknowledge it as a tradition that has been practiced for thousands of years. According to them, children were baptized by Jesus and the Church Fathers kept doing this ritual. However, most of the Protestant Churches, like Anabaptists, criticize infant baptism as it does not happen based on free will. They claim that such people should get baptized again. According to them, Jesus did not baptize infants and the biblical texts, which are shown as a source of infant baptism, indicate that either Jesus blessed babies or baptized adults. Therefore, theological debates about infant baptism have continued in Christianity. The article discusses the historical process of infant baptism and the arguments presented by different groups about this discussion. The main framework of the article is the discussions between groups about biblical texts and religious identification, especially the post-reform period. Infant baptism is an important issue because it includes modern discussions about differences among churches, Bible interpretation, will, and mind. Since there is no specific study on infant baptism in our country, we can say that the article will contribute to the studies of the history of religions.

Summary: The sacrament is one of the controversial topics among Christian churches. It has been discussed structure of the sacraments as well as the legitimacy of these practices throughout the history. Infant baptism is another example over legitimacy debate about the sacraments. Infant baptism is a key topic because it involves fundamental doctrines like salvation, faith, and original sin and conflicts among churches.

This study addresses the historical process of infant baptism and the arguments presented by different groups regarding the debates of its legitimacy. It aims to shed light on one of the current debates of various groups in the post-reform period, especially among the Protestants. Initially, we discuss the value of baptism in Christian theology, then the historical process of infant baptism, and finally the arguments of groups that accept and do not accept infant baptism. Although there are various studies about baptism in our country, there is no specific study assessing infant baptism. Therefore, we think that this paper will augment the existing literature in the field.

Baptism is the most meaningful sacrament in Christianity as it is an indicator of being a Christian and the first step of the way to salvation for Christians. It is also a unifying sacrament because it is accepted by the Roman Catholic, Eastern Orthodox, and Protestant Churches. Catholics and Orthodox Churches agree on the seven sacraments (baptism, confirmation, Eucharist, penance, anointing of the sick, marriage, and holy orders) with a few exceptions. However, since the Protestants adopt an understanding of religion based upon the Bible, they only accept the baptism and Eucharist mentioned in the Bible as a sacrament. Although the Protestants agree on baptism, they have opposing views about infant baptism. The only source between the Protestant Churches about infant baptism is the Bible. These groups accept only Biblical texts as a legitimate source, not the Church fathers. However, the debate on whether the references in the Bible refer to the baptism of babies or the baptism of adults has reached to today.

Since adults were baptized during the spread of Christianity, there was no significant debate about infant baptism in the early period. Generally, Church Fathers did not state infant baptism as a systematic sacrament, but rather as a spiritual blessing. Therefore, baptism was accepted as a ritual that involves the infant, adult, and patient baptism in Christian literature. However, with the emergence of some heretic groups against infant baptism, the meaning of infant baptism and adult baptism has been used differently by Christians. As a result of the first discussions between heretic groups and the Church Fathers, some defense attempts of infant baptism have started in the Christian world. On the one hand, theologians struggled

against those who are against infant baptism; on the other hand, the Church decided to support infant baptism in councils. It was accepted that babies should be baptized even if they cannot speak during the sacrament and cannot answer questions about faith. It became widespread after Christianity was accepted as an official religion by Rome, and it was officially accepted by the Catholic church in the 13th century. Infant baptism discussions have increased again after the Reform. While Catholic, Orthodox, Anglican, Lutheran, Methodist, Presbyterian, and Congressional churches accept infant baptism; groups such as Baptists, Pentecostals, Anabaptists, Seventh-Day Adventists, Jehovah's Witnesses, and Last-Day Saints are against infant baptism.

According to churches practicing infant baptism, babies should be baptized as soon as possible for God's divine grace and salvation. However, the churches that oppose infant baptism claim that this is a meaningless reason. According to them, baptism was only performed at Easter and Pentecost in the early period and even a candidate who wanted to be Christian was tested for a length of time. This practice reveals the connection of baptism with wisdom and faith. They claim that baptism is a meaningful and dogmatic action, not an ordinary practice. Therefore, infant baptism, which is not based on reason, weakens faith. These churches point out that this ritual is deceptive, and it will lose children's faith over time since it is not supported by faith. They also criticize the idea that this baptism will make the person a member of the public. In this regard, they emphasize that members of the current society no longer live in villages and do not consist of groups recognizing each other. Thereby, it is clear that the membership of the current society has lost its sociological meaning in the modern society.

Criticisms of these churches refusing infant baptism have become more noteworthy in the recent period by the contributions of authors, Karl Barth (b. 1966) and Emil Brunner (d. 1966). All these criticisms focus on the fact that infant baptism is not based on the essential references of religion, but rather on the practices of church fathers. Therefore, they argue that families, who believe but not investigate, baptized babies only for the tradition. In other words, people care about society, not religious beliefs, but according to these groups, this is meaningless anxiety. These discussions reveal infant baptism is not only theological debate, but also socio-cultural.

In our opinion, most of the references in the texts shown as evidence for infant baptism point to the inseparable bond between God and children, like in the Old Testament. We think that claim of these groups that faith requires a level of consciousness is a consistent criticism. In this context, it can be stated that the criticisms of the infant baptism in the post-reform period are effective and that groups who believe in this baptism could not respond to these criticisms through sacred texts and rational proofs.

Keywords: History of Religion, Christianity, Baptism, Infant Baptism, Bible.

Hıristiyanlıkta Bebek Vaftizinin Meşruiyeti Üzerine Tartışmalar

Öz: Hıristiyanlıktaki teolojik ayrılıklardan biri, bebek vaftizinin meşruiyetidir. Bebek vaftizi, Hıristiyanlığın erken döneminde pek tartışılmamış, ancak Reform sonrası dönemde ihtilafli konulardan biri olmuştur. Bu tartışmalar, Hıristiyanlık içerisinde ayrılıklar meydana getirmiştir. Başta Katolik Kilisesi olmak üzere bebek vaftizini kabul eden kiliseler, bu ritüeli binlerce yıldır uygulanmış bir gelenek olarak benimsemektedir. Onlara göre, çocuklar İsa tarafından vaftiz edilmiş ve sonrasında Kilise babaları bu ritüele devam etmiştir. Anabaptistler gibi bebek vaftizini kabul etmeyen Protestan kiliselerin çoğu ise, kişinin hür iradesine dayanmadığı için bebek vaftizini eleştirmekte ve bu insanların yeniden vaftiz olması gerektiğini savunmaktadırlar. Onlar, Hz. İsa'nın bebek vaftizi yapmadığını ve İncil metinlerde buna kaynaklık gösterilen örneklerin ya Hz. İsa'nın bebekleri kutsadığına ya da yetişkin vaftizine yönelik olduğunu iddia etmektedirler. Dolayısıyla bebeklerin vaftizi Hıristiyan dünyasında kelamî bir tartışma olarak sürmektedir. Makalede bebek vaftizinin tarihsel süreci ve farklı grupların bu

30 | Halil Temiztürk. Hıristiyanlıkta Bebek Vaftizinin Meşruiyeti Üzerine Tartışmalar

tartışmada sunduğu argümanlar değerlendirilmektedir. Makalenin odak noktası özellikle Reform sonrası dönemde bu gruplar arasında kutsal metinler ve dini kimlik üzerine yoğunlaşan tartışmalardır. Bebek vaftizi meselesi, Kutsal Kitap yorumu, kiliseler arası farklar, irade ve akıl üzerindeki modern tartışmaları içermesi bakımından önemlidir. Ülkemizde bebek vaftizi hakkında spesifik bir çalışma olmaması nedeniyle makalenin dinler tarihi çalışmalarına katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Özet: Sakramentler, Hıristiyan kiliseleri arasındaki tartışma konularından biridir. Sakramentlerin yapılış düzeni kadar, meşruiyetleri de tarih boyunca tartışılmıştır. Sakramentler hakkındaki meşruiyet tartışmalarına bir örnek de bebek vaftizidir. Bebek vaftizi konusu kurtuluş, iman ve asli günah gibi temel akidelerini ilgilendirmesi ayrıca kiliseler arası ayrılıklar oluşturması bakımından önemlidir.

Bu makalede bebek vaftizinin tarihsel süreci ve farklı grupların bu tartışma hakkında sunduğu argümanlar değerlendirilmektedir. Makalenin amacı, özellikle Reform sonrası dönemde başta Protestanların kendi içerisindeki tartışmalar olmak üzere farklı grupların güncel tartışmalarından birine ışık tutmaktır. Makalede öncelikle vaftizin Hıristiyan teolojisindeki yeri ele alınmış, ardından bebek vaftizinin tarihsel süreci değerlendirilmiş ve nihayetinde bebek vaftizini kabul eden ve etmeyen grupların sunduğu argümanlar tartışılmıştır. Ülkemizde vaftiz ile ilgili çeşitli araştırmalar olmakla beraber bebek vaftizini ele alan spesifik bir çalışma bulunmamaktadır. Bu bakımdan makalenin alandaki boşluğu dolduracağını düşünmekteyiz.

Hıristiyanlıktaki sakramentler arasında en önemlisi vaftizdir. Çünkü Hıristiyanlar için vaftiz, Hıristiyan olmanın bir işareti ve kurtuluşa giden yolların ilkidir. Ayrıca Katolik, Ortodoks ve Protestan Kilisesi tarafından kabul edildiği için birleştirici bir sakrament olarak kabul görmüştür. Katolik ve Ortodokslar bazı ayrıntılar dışında vaftiz, ekmek-şarap ayini, kuvvetlendirme, rahip takdisi, evlilik, hasta yağlama ve günah itirafından oluşan yedi sakrament konusunda aralarında uzlaşmaktadır. Ancak Protestanlar Kitâb-ı Mukaddes kaynaklı bir din anlayışı benimsedikleri için sadece kutsal metinlerde geçen sakramentleri kabul etmekte ve bunların da vaftiz ve ekmek-şarap ayininden (evharistiya) oluştuğunu ifade etmektedirler. Protestanlar vaftiz üzerinde birleşeler de kendi aralarında bebek vaftizi konusunda farklı düşüncelere sahiptirler. Protestan kiliselerinin bebek vaftizi hakkındaki tek kaynağı Kitâb-ı Mukaddes'tir. Çünkü Protestanlar Kilise babalarını meşru bir kaynak olarak görmezler ve İncil metinlerini esas alırlar. Ancak burada geçen ifadelerin bebeklerin vaftizini mi yoksa yetişkinlerin vaftizini mi kastettiği erken dönemden günümüze kadar tartışma konusu olmaya devam etmektedir.

Erken dönemde bebek vaftizi hakkında ciddi bir tartışma olmamıştır, çünkü Hıristiyanlığın yayılma döneminde genellikle yetişkinler vaftiz edilmiştir. Kilise babaları da bebek vaftizinden sistemli bir ritüelden ziyade manevi bir kutsama olarak bahsetmiştir. O yüzden Hıristiyan literatüründe vaftiz denilince bebek, yetişkin ve hasta vaftizini kapsayan genel bir anlayış yerleşmiştir. Ancak bebek vaftizine karşı olan bazı heretik grupların ortaya çıkmasıyla beraber bebek vaftizi ile yetişkin vaftizi birbirinden farklı anlamda kullanılmaya başlamıştır. Heretik gruplar ve Kilise babaları arasındaki ilk tartışmalar sonucunda Hıristiyan dünyasında bebek vaftizini savunmaya yönelik bazı girişimler başlamıştır. Bir taraftan teologlar bebek vaftizine karşı olanlara karşı mücadeleye girişirken; diğer taraftan Kilise, konsillerde bebek vaftizini destekleyen kararlar almıştır. Bu kararlarla bebeklerin sakrament sırasında konuşamayıp, iman ile ilgili sorulara cevap veremeseler dahi vaftiz edilmeleri gerektiği kabul edilmiştir. Bebek vaftizi Hıristiyanlığın Roma tarafından resmî din olarak kabul edilmesinden sonraki süreçte yaygınlaşmıştır ve XIII. yüzyılda Katolik kilisesi tarafından resmî olarak kabul edilmiştir. Reform dönemiyle beraber bebek vaftizi tartışmaları devam etmektedir. Katolik ve Ortodokslar yanında Anglikanlar, Lutheranlar, Metodistler, Presbiteryanlar, Kongregasyonalistler bebek vaftizi geleneğinin sürdürülmesinden yana iken; Baptistler, Pentekostaliler, Anabaptistler, Yedinci Gün Adventistleri, Yehova Şahitleri, Son Gün Azizleri gibi gruplar bebek vaftizine karşıdır.

Bebek vaftizi uygulayan kiliselere göre bebekler, Tanrı'nın lütfu ve kurtuluşu için mümkün olan en kısa sürede vaftiz edilmelidir. Ancak bebek vaftizine karşı olan kiliseler bunun anlamsız bir gerekçe olduğunu savunur. Onlara göre erken dönemde sadece Paskalya ve Pentakost zamanında vaftiz yapılmakta hatta Hıristiyanlığa geçmek isteyen bir aday belirli bir süre test edilmekteydi. Aslında bu uygulama da vaftizin akıl ve imanla bağlantısını göstermektedir. Onlara göre vaftiz basit bir pratikten ziyade anlamlı ve inanca dayanan bir eylemdir ve dolayısıyla akla dayanmayan bu vaftiz, inancı zayıflatmaktadır. Bu kiliseler söz konusu ritüelin aldatıcı olduğunu ve inançla destelenmediği için çocukları zamanla dinden uzaklaştıracağını savunmaktadır. Ayrıca bu vaftizin kişiyi toplumun bir üyesi yapacağına dair kabulü de eleştirmektedir. Çünkü onlara göre artık toplumun üyelerinin eskiden olduğu gibi köylerde bir-biri tanıyan gruplardan oluşmadığı ve modern toplumda bu üyeliğin sosyolojik anlamını yitirdiği açıktır.

Bebek vaftizi reddeden bu kiliselerin eleştirileri yakın dönemde Karl Barth (ö.1966) ve Emil Brunner (ö.1966) gibi yazarların katkıları ile daha da gün yüzüne çıkmıştır. Bütün bu eleştiriler bebek vaftizinin dinin temel referanslarına dayanmadığı daha çok geç dönem Kilise babaların pratiklerine dayandığına odaklanmaktadır. Dolayısıyla onlar yaşadığımız dönemde, sorgulamadan inanan ailelerin bebek vaftizini sadece geleneği tatbik adına yaptıklarını savunurlar. Yani onlara göre insanlar dini inançlarını değil, toplumu önemsemektedir ama bu anlamsız bir kaygıdır. Bu tartışmalar bebek vaftizinin sadece teolojik değil, aynı zamanda sosyo-kültürel bir problemler barındırdığını da açığa çıkarmaktadır.

Kanaatimize göre bebek vaftizine delil olarak gösterilen Kitâb-ı Mukaddes metinlerinde geçen ifadelerin çoğu Eski Ahit'teki gibi Tanrı ve çocuklar arasındaki yakın bağa işaret etmektedir. Ayrıca bebek vaftizini eleştiren grupların imanın bir bilinç düzeyi gerektirdiğine dair söyleminin tutarlı bir eleştiri olduğunu düşünmekteyiz. Bu bağlamda Reform sonrası dönemde bebek vaftizinin yöneltelen eleştirilerin etkili olduğu ve bu vaftizi savunanların söz konusu eleştirilere kutsal metinler ve aklî deliller aracılığıyla karşı koymada zorlandıklarını da söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Dinler Tarihi, Hıristiyanlık, Vaftiz, Bebek Vaftizi, Kitâb-ı Mukaddes.

Giriş

İbadet, dua ve ritüeller dinî sistemleri oluşturan unsurların başında yer almaktadır. Bu uygulamalar insanları, inandıkları dine bağlamakta ve onları manevi olarak yenilemektedir. Eliade'in ifadesiyle bu pratikler, geçmişte yaşanan kutsal bir zamanı düzenli olarak tekrar etmek suretiyle inananları kutsalın tezahür ettiği o ilk anlara götürmekte ve manevi bir tazelenme sağlanmaktadır.¹ Hıristiyanlıktaki sakramentlerin de Hz. İsa'nın yaşamındaki o anlara dönmeyi sağladığına ve inananların benliklerinde kutsal bir birleşme hissi uyandırdığına inanılmaktadır.² Katolik ve Ortodokslar bazı ayrıntılar dışında vaftiz, ekmek-şarap ayini, kuvvetlendirme, rahip takdisi, evlilik, hasta yağlama ve günah itirafından oluşan yedi sakrament konusunda aralarında uzlaşmaktadır. Ancak Protestanlar, Kitâb-ı Mukaddes kaynaklı bir din anlayışı benimsedikleri için sadece kutsal metinlerde geçen sakramentleri kabul etmekte ve bunların da vaftiz ve ekmek-şarap ayininden oluştuğunu ifade etmektedirler.³ Protestanlar

¹ Eliade, ilk an'a dönüşü baharın yenilenmesi veya ağacın çiçek açması benzetmeleri ile anlatmaktadır. Ona göre kozmostaki yenilenme, bir ağacın veya baharın düzenli olarak kendini yenilemesi gibidir. Bu kozmik eylemle, yaşam bir bütün olarak yeniden yapılır; her şey yeniden başlar, kısacası, kozmik yaradılış tekrarlanır; çünkü her yenilenme, bir doğumdur, kendini yenileyen yaşam biçiminin, ilk kez ortaya çıktığı o ilk ana dönüşür. bk. Mircea Eliade, *Dinler Tarihine Giriş*, çev. Lale Arslan Özcan (İstanbul: Kabalcı Yayınları, 2003), 305.

² Edward Schillebeeckx, *Christ the Sacrament of the Encounter with God* (Lanham: Rowman-Littlefield Publishers, 1963), 54.

³ Protestanlık mezhebindeki sakrament anlayışı için bk. Muhammet Tarakçı, *Protestanlıkta Sakramentler* (Bursa: Emin Yayınları, 2012).

32 | Halil Temiztürk. Hıristiyanlıkta Bebek Vaftizinin Meşruiyeti Üzerine Tartışmalar

vaftiz üzerinde birleşmeler de kendi aralarında bebek vaftizi konusunda ayrılıklar yaşamaktadırlar. Çünkü bebek vaftizini savunanlar ile eleştirenlerin temel kaynağı Kitâb-ı Mukaddes'tir ve burada geçen ifadelerin bebeklerin vaftizini mi yoksa yetişkinlerin vaftizini mi kastettiği erken dönemden günümüze tartışma konusu olmaya devam etmektedir.

Bebek vaftizi aslında Hıristiyanlıkta kadim bir tartışma meselesi olmuş, ancak Katolik Kilisesi'nin baskınlığı ile erken dönemde kabul görmüştür. Reform dönemine kadar farklı konsillerde alınan kararlarla benimsenen ve artık sorgulanmayan bebek vaftizinin meşruiyeti özellikle Reform sonrası dönemde gelişen Kitâb-ı Mukaddes araştırmaları çerçevesinde yeniden tartışılmaya açılmıştır. Modern araştırmalar İncil'de Hz. İsa'nın bebekleri vaftiz ettiğine dair sunulan geleneksel kanıtların aslında sadece bebeklerin kutsanmasına işaret ettiğini vurgulamaktadırlar. Özellikle Karl Barth'ın (öl. 1968) kilise dogmalarına yönelttiği eleştiriler arasında bebek vaftizinin de olması bu tartışmaları Hıristiyan dünyasının gündemine taşımıştır. Buna rağmen Katolik, Ortodoks ve Protestan kiliselerinin çoğu bu vaftizin İncil'de geçtiğini savunmaya devam etmektedir. Özellikle Katolik Kilisesi, İncil'de bunun için çok sayıda delil olduğunu, Origenes, Tertullianus ve Augustinus gibi Kilise babaları tarafından bebek vaftizinin desteklediğini, böylece geleneğin sahiplendiği bu vaftizin artık dinin bir parçası olduğunu ileri sürmektedir.

İlk bakışta tâli bir mesele olarak görülen bebek vaftizi tartışması aslında Hıristiyan dünyasında daha derin kaygıları barındırmaktadır. Çünkü kendisini Hıristiyan olarak tanımlayan ama bebek vaftizi yaptırmayanların Hıristiyan kimliği tartışılmakta; öte yandan bebek vaftizine karşı olanlar, diğerlerini Kutsal Kitap'ta olmayan bir uygulamayı dine sokmakla suçlamaktadırlar. Makalede ele alınacağı üzere bebek vaftizine karşı olan gruplar, belirli bir bilinç düzeyini ve iman ikrarını gerektiren vaftizin, bebeklere uygulanamayacağını dolayısıyla bu bebeklerin bu bilinç düzeyine ve konuşma aşamasına geçmeleri sonrasında yeniden vaftiz edilmelerini savunmaktadırlar. Nihayetinde bu durum kiliseler arasında farklı uygulamaları beraberinde getirmiş ve vaftiz edilememesi konusunda Hıristiyan kimliğinin tartışılmasını ortaya çıkarmıştır.

Bu çalışmada Hıristiyanlıkta kelâmî bir tartışma konusu olan bebek vaftizinin dinî temelleri konusundaki deliller ve tarafların sunduğu argümanlar değerlendirilmektedir. Makalede öncelikle yetişkin vaftizi ile bebek vaftizinin Hıristiyan teolojisindeki yeri alt yapı oluşturmak adına genel olarak ele alınmış, ardından bebek vaftizinin tarihsel süreci değerlendirilmiş ve nihayetinde bebek vaftizini kabul eden ve etmeyen grupların sunduğu argümanlar tartışılmıştır. Makalede, bebek vaftizinin tarihsel sürecini değerlendirirken Reform öncesi dönem ana hatlarıyla ele alınmıştır. Erken dönem Kilise babalarının görüşlerinin tamamını ele almak makalenin sınırlarını aşacağından bu konuda belirli seçimler yapılmıştır. Bebek vaftizi ile ilgili Yeni Ahit metinleri ve kâfî deliller üzerinde yoğunlaşan tartışmalarda da tasvirî bir yöntem izlenmiş, konuya dair kutsal metinler ile temel itirazlardan yeterli ölçüde örnekler seçilmiştir.

Bebek vaftizi konusu Hıristiyanlıktaki kurtuluş, iman ve asli günah gibi temel akidelelerini ilgilendirmesi, kiliseler arası ayrılıklar oluşturması ve yakın dönemin aktüel bir tartışma meselesi olması bakımından önemlidir. Makalenin amacı, özellikle Reform sonrası dönemde başta Protestanların kendi içerisindeki tartışmalar olmak üzere farklı grupların güncel tartışmalarından birine ışık tutmaktır. Bu bakımdan makalenin dinler tarihi çalışmalarına ve Hıristiyan dünyasında aktif dinî tartışmaların takip edilmesine katkı sağlaması beklenmektedir. Ülkemizde vaftiz ile ilgili çeşitli çalışmalar olmakla beraber⁴ bebek vaftizini ele alan spesifik

⁴ Hıristiyanlıkta vaftiz konusunu ele alan herhangi bir doktora tezi bulunmamakla beraber vaftizi farklı yönlerden ele alan ya da mezheplere göre vaftizi araştıran bazı yüksek lisans tezleri bilinmektedir. bk. Serhat Karakurt, *Dinlerde Su ile Arınma ve Hıristiyanlıkta Vaftiz Anlayışı* (Malatya: İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019); Sevinç Aksin, *Süryani Kadim Kilisesi'nde Vaftiz Sakramenti* (Diyarbakır: Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018); Ayrıca Mustafa Erdem'in yazdığı makale konu ile ilgili yapılan çalışmaların başında gel-

bir akademik çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla makalenin hem vaftiz hem de bebek vaftizi meselesini ele alacak akademik çalışmalara kaynaklık etmesi umulmaktadır.

Çalışmada Protestanların Kilise babalarının görüşlerini referans almadığından, üç büyük mezhebin bebek vaftizinin meşruiyetine ilişkin ortak kaynağının kutsal metinler olduğu görülmüştür. Ancak bebek vaftizini savunan ve reddedenlerin bu metinler üzerinde de ittifak edemedikleri tespit edilmiştir. Ayrıca imanın dil ve kalp ile doğrulanması halinde geçerli olduğu, dolayısıyla bu vasıflara sahip olmayan bebekleri vaftiz etmenin rasyonel olmadığı, ayrıca vaftiz ile doğuştan bir toplumsal kimlik kazandırmanın modern toplum yapısı ile uyumadığına ilişkin itirazların Hıristiyan dünyasında sıklıkla dile getirildiği ortaya konmuştur. Bu bakımdan önümüzdeki süreçte bebek vaftizi tartışmalarının devam edeceği söylenebilir.

1. Yetişkin Vaftizi

Vaftiz, kökeni Grekçe *bapt* (βάπτ) veya *baptisma* (βάπτισμα) kelimesine dayanmakta ve en basit ifadesiyle suya daldırmak anlamına gelmektedir.⁵ Kişinin su ile arınması farklı geleneklerde tezahür etmiş, ancak bu arınma vaftiz kavramıyla beraber daha çok Hıristiyanlık ile özdeşleşmiştir. Eliade, antik dönemden günümüze suyun geçmişi sildiğine, yeni bir form oluşturma ve yeniden doğurma özelliklerine sahip olduğuna inanıldığını ve bu inancın kutsal banyo töreni, büyük bereket ve tarım tanrıçaları törenleri ve vaftiz gibi farklı uygulamalarda tezahür ettiğini belirtmektedir.⁶ Sabiilik, Sihizm, Esseni Yahudiler ve pagan inançlarda da kendisine yer bulan vaftizin temelinde maddi kirlilerden ziyade manevi kirlilerden arınma amaçlanmaktadır. Hıristiyan inancına göre de benzer şekilde kurtuluşa giden basamaklardan biri vaftiz, diğeri de Hz. İsa'nın çarımhta ölüp insanların günahlarına kefarete olduğuna inanmaktadır. Bu bakımdan inancın temel göstergesi olarak kabul edilen vaftiz, Hıristiyan tarihinde en önemli sakrament olarak görülmüş ve bütün kiliseler tarafından kabul edildiği için birleştirici sakrament gibi değerlendirilmiştir.

Vaftiz, Hıristiyan kaynaklarında Hz. İsa'nın Yahya peygamber aracılığıyla kutsanmasını ifade eden İncil metinlerinde geçmiş ve Kilise babalarının yorumları ile doktrin haline gelmiştir. İncil metinlerinde Hz. İsa, Vaftizci Yahya tarafından Ürdün nehrinde vaftiz edilmiş, bu sırada Kutsal Ruh güvercin şeklinde gökten inmiş,⁷ ayrıca Hz. İsa, çarımhtaki ölümünden sonra tekrar dirilerek havarilere bütün milletlere gitmelerini ve onları Baba, Oğul, Kutsal Ruh adına vaftiz etmelerini söylemiştir.⁸ Hıristiyanlıkta vaftizin, Yahudilikteki sünnetin yerini almasında en büyük pay ise Pavlus'undur. Ona göre kişi suya girerek, Hz. İsa'nın ölümüne eşlik etmekte ve onun yeniden dirilmesi ile de yeni bir hayata sahip olmaktadır.⁹

Kilise babaları arasında vaftizin kutsiyeti ile ilgili değerlendirmelerin Justin Martyr (100-165), Irenaeus (131-201) ve İskenderiyeli Klement (150-215) ile yerleştiği bilinmektedir. Ancak vaftiz ile ilgili en etkili değerlendirmelerden birinin *De Baptismo (On Baptism)* adlı

mektedir. bk. Mustafa Erdem, "Hıristiyanlıkta Vaftiz Anlayışı Üzerinde Bir Araştırma", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 34/1 (Nisan 1995): 133-154. Bunlar dışında Tertullian'ın vaftiz anlayışının ele alındığı makalenin giriş kısmında da konuya değinilmektedir. bk. Nuh Yılmaz, "Tertullian'ın Vaftiz Anlayışı", *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17/31 (Haziran 2015): 121-140. Vaftizin tarihsel gelişimi için bk. Ali Erbaş, *Hıristiyanlıkta İbadet* (İstanbul: Ayışığı Kitapları, 2004); Canan Seyfeli, *Ermene Kilise si'nde Sakramentler* (Konya: Çizgi Kitabevi, 2015).

⁵ Henry George Liddell - Robert Scott, *A Greek-English Lexicon: With a Revised Supplement* (Oxford: Oxford University Press, 1996), 305.; Herman Mueller, "Baptism", *The New Catholic Encyclopedia 2nd Edition*, ed. Thomas Carson (Detroit: Gale Research Inc, 2002), 2/56.

⁶ Eliade, *Dinler Tarihine Giriş*, 202.

⁷ bk. *Kutsal Kitap: Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)* (İstanbul: Kitab-ı Mukaddes Şirketi, 2009). Matta 3/1-16; Markos 1/1-11.

⁸ Matta 28/19.

⁹ Romalılar 6/3-4; 1. Korintliler 1/17; 1. Korintliler 12/13.

34 | Halil Temiztürk. Hıristiyanlıkta Bebek Vaftizinin Meşruiyeti Üzerine Tartışmalar

eseri ile Tertullianus'a (155-220) ait olduğu söylenebilir.¹⁰ Tertullianus, Augustinus'dan (354-430) daha önce vaftiz ile kurtuluşu bağlantılı kabul etmiş ve imanın ancak vaftiz ile sağlanacağı ve vaftiz edilmeyenin bundan mahrum kalacağını, vaftiz sayesinde insanoğlunun başlangıçta sahip olduğu Tanrı görkeminin tekrar kazanılacağını savunmuştur.¹¹ Daha sonra Augustinus'un aslı günah teorisi ve vaftizin bu günahlardan temizlenmenin bir adımı olarak değerlendirmesiyle vaftiz Hıristiyanlığın temel akidelerinden birisi olmuştur.

Buraya kadar tarihsel sürecini verdiğimiz vaftiz daha çok yetişkin vaftizi ile ilgilidir ve bütün Hıristiyanların yetişkin vaftizinin kutsiyeti üzerinde uzlaştıkları söylenebilir. Çünkü yukarıda verilen İncil metinleri ve Kilise babalarının yetişkin vaftizi ile ilgili değerlendirmeleri kiliseler arası bir ayrılık doğurmamıştır. Esas problem bebek vaftizinin meşruiyeti üzerinde yoğunlaşmıştır

2. Bebek Vaftizi

Bebek vaftizi Hıristiyan kaynaklarında Grekçe *paidi*/çocuk (παῖδι) ve *baptisma*/vaftiz (βάπτισμα) kelimelerinin birleşiminde oluşan *paedobaptismus*; Orta Çağ'daki Latince eserlerde ise *baptismus infantium* şeklinde geçmektedir. Hıristiyan literatüründe vaftiz genelde bebek, yetişkin, hasta vaftizi şeklinde ayrılrsa da uzun bir müddet vaftiz denilince bütün bu türleri kapsayan bir anlayış yerleşmiştir. Ancak bebek vaftizine karşı olan grupların ortaya çıkmasıyla bebek vaftizi ile yetişkin vaftizi veya diğer adıyla inananların vaftizi (believer's baptism) Hıristiyan literatüründe birbirinden ayrı ayrı kullanılmaya başlamıştır.

Bebek vaftizi genellikle kilisede bir rahip gözetiminde yapılmakta ve Ermeniler gibi bazı doğu kiliselerinde bütün vücudun yatay bir şekilde suya batırılması şeklinde gerçekleştirilse de¹² diğer kiliselerde bebeğin başına su serpmek suretiyle yapılmaktadır. Katolik ve Ortodokslar yanında Anglikanlar, Lutheryanlar, Metodistler, Presbiteryanlar, Kongregasyonalistler gibi Protestanlar bu geleneğin sürdürülmesinden yana iken; Baptistler, Pentekostalistler, Anabaptistler, Yedinci Gün Adventistleri, Yehova Şahitleri, Son Gün Azizleri gibi gruplar bebek vaftizine karşıdır.¹³ Bebek vaftizini reddeden kiliseler ise sadece iman ikrarında bulunabilecek yaştaki yetişkin vaftizine (inananların vaftizi) onay vermektedirler. Bu kiliselerde sadece yetişkin vaftizi manevi anlamda yeniden yaratılışı temsilen bütün vücudu suya sokma şeklinde icra edilmekte, bebekken veya suya girmeden vaftiz edilmiş yetişkinler mezhep değiştirmek istediklerinde yeniden vaftiz edilmektedir.¹⁴

3. Bebek Vaftizinin Tarihsel Süreci

3.1. Erken Dönem

Bebek vaftizi, Reform sürecindeki tartışmalara kadar yetişkin vaftizi ile iç içe geçmiş ve bu nedenle yetişkin vaftizi gibi kutsal bir ritüel olarak kabul görmüştür. Ayrıca Hz. İsa'nın Yahya peygamber tarafından bir yetişkin olarak vaftiz edilmesi ve Hıristiyanlığın yayılma döneminde daha çok yetişkinlerin vaftiz edilmesi, Hıristiyanları bebek vaftizinin meşruiyeti gibi bir tartışmaya itmemiştir. Maniheizm ve Valdeizm gibi heretik sayılan gruplar dışında bebek vaftizine karşı olan söylemler esasen 16. yüzyıldan itibaren, yani Reform sonrası dönemde

¹⁰ Nuh Yılmaz, "Tertullian'ın Vaftiz Anlayışı", *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17/31 (Haziran 2015): 125-126.

¹¹ Tertullian, "On Baptism", *Ante-Nicene Fathers: Latin Christianity: Its Founder, Tertullian*, ed. Alexander Roberts vd. (New York: Christian Literature Publishing, 1885), 3/671.

¹² Kadir Albayrak, "Ermeni, Süryani ve Keldani Kiliseleri", *Yaşayan Dünya Dinleri*, ed. Şinasi Gündüz (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 2007), 144.

¹³ Karolina Stasiak, "Infant Baptism", *The New Catholic Encyclopedia*, ed. Thomas Carson - Joann Cerrito (Washington: Gale Research Inc, 2002), 2/69.

¹⁴ Salime Leyla Gürkan, "Vaftiz", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2012), 42/426.

ortaya çıkmıştır.¹⁵ Bu dönemdeki tartışmaların başında bebek vaftizinin Hz. İsa tarafından uygulanmadığı ve erken dönem Kilise babalarının eserlerinde görülmediğini iddiası vardır. Katolik ve Ortodoks cemaati bunun hem kutsal metinlerde hem de Kilise babalarının eserlerinde geçtiğini savunmakta, bebek vaftizini kabul eden diğer Protestanlar ise Kilise babalarını meşru bir kaynak olarak görmedikleri için daha çok İncil metinlerinden bu savunmayı sürdürmektedir.

Tarihsel olarak bebek vaftizi ile ilgili ilk değerlendirmelerin Yeni Ahit metinleri üzerindeki tartışmalar bir kenara bırakıldığında beşinci yüzyıla kadar Kilise babalarını fazla meşgul etmediği söylenebilir. Genelde erken dönemdeki eserlerde bebek vaftizinin sistemli bir sakrament olarak değil, daha çok manevi bir kutsama şeklinde kabul edildiği görülmektedir.¹⁶ Örneğin, Klement (150-215) ve Basil (330-379) gibi erken dönem teologları bebeklerin kutsanması ile ilgili bazı ifadeleri haricinde bizzat bebek vaftizinin uygulanması hakkında herhangi bir değerlendirmede bulunmamıştır.¹⁷ Yine bebek vaftizi ile ilgili en erken kaynaklardan biri olarak gösterilen Irenaeus'un vaftiz ile söylediklerinin tamamı yetişkin vaftizi ile ilgilidir ve bebeklerin vaftizinden bahsetmemiştir. O, bebek vaftizi savunucularının delil olarak gösterdiği bir cümlesinde şöyle demektedir: "Tanrı'dan yeniden doğan İsa'nın, bizi kurtardığını söylüyorum. Bütün bebekleri, çocukları, gençleri ve yaşlıları. Bu nedenle Tanrı, her yaştaki insana ister bebek ister çocuk olsun kendi kutsallığını vermiştir."¹⁸ Justin Martyr ise Hıristiyan vaftizi adıyla ayrı bir başlıkta vaftize değinmiş ve burada da ebeveynlerinden günahkâr olarak doğan çocukların seçilmiş bir çocuk olmaları ve bilgi ile donatılmaları için su ile aydınlanmaları gerektiğini belirtmiştir.¹⁹ Ayrıca Kapadokya Babalarından Basil (330-379) ve Nazianuslu Gregorius'un (335-394) 26 ve 28 yaşlarında yetişkin vaftizi olması bu vaftizinin erken dönemlerde fazla benimsenmediğini göstermektedir.²⁰

Latin Hıristiyanlığının kurucusu olarak bilinen Tertullianus ise, bebek vaftizini savunan Hıristiyanların en fazla referans aldıkları teologlarında başında gelmektedir.²¹ Tertullianus'un, bebeklerin günahsız doğdukları için masum olduğunu, bu nedenle onları vaftiz etmenin gereksizliğini söylemiş, ancak yine de bebek vaftizinin ileri yaşlara ertelenmesini tavsiye etmiştir.²² Ayrıca Tertullianus çocukların vaftizi üzerine Kibriyanus ile tartışmıştır. Ancak bu tartışma, doğrudan bebek vaftizi yerine yeni doğan bebeklerin aslı günahattan etkilenip etkilenmediği meselesine odaklanmıştır. Kibriyanus, Yahudilikteki sünnet geleneğinin benzeri olarak, çocukların doğduktan sonra sekizinci güne kadar vaftiz edilmesinde ısrar ederken, Tertullianus, bebeklerin, vaftizin anlamını henüz bilmediklerini ve bu nedenle onun değerini anlayabilecekleri bir yaşta vaftiz edilmelerini savunmuştur.²³ Dolayısıyla Tertullianus'un, bebek vaftizini savunanların kendisini referans almasına rağmen aslında bebek vaftizinin ertelenmesi yönünde görüş bildirmesi onun daha çok yetişkin vaftizini önemseydiğini göstermektedir.

---

¹⁵ Edward Glenn Hinson, "Infant Baptism", *Encyclopedia of Early Christianity Second Edition*, ed. Everett Ferguson (New York: Routledge, 1990), 571.

¹⁶ Richard Redmond, "Infant Baptism: History and Pastoral Problems", *Theological Studies* 30/1 (Şubat 1969), 80.

¹⁷ David Wright, "Out, In, Out: Jesus' Blessing of the Children and Infant Baptism", *Dimensions of Baptism: Biblical and Theological Studies*, ed. Stanley Porter - Anthony Cross (London: Sheffield Academic Press, 2002), 196, 199.

¹⁸ Irenaeus, "Against Heresies Book II Chapter XXII", *The Ante-Nicene Fathers: The Apostolic Fathers with Justin Martyr and Irenaeus*, ed. Philip Schaff (Edinburg: Christian Classics Ethereal Library, 1886), 1/ 391.

¹⁹ Justin Martyr, "First Apology", *The Ante-Nicene Fathers: The Apostolic Fathers with Justin Martyr and Irenaeus*, ed. Philip Schaff (Edinburg: Christian Classics Ethereal Library, 1886), 1/ 183.

²⁰ Stasiak, "Infant Baptism", 2/ 67.

²¹ Hinson, "Encyclopedia of Early Christianity", 571. Kilise babalarının bebek vaftizi ile ilgili tartışmaları hakkında bk. Seyfeli, *Ermeni Kilisesi'nde Sakramentler*, 110-111, 113.

²² Yılmaz, "Tertullian'ın Vaftiz Anlayışı", 134.

²³ Erdem, "Hıristiyanlıkta Vaftiz Anlayışı Üzerinde Bir Araştırma", 145.

36 | Halil Temiztürk. Hıristiyanlıkta Bebek Vaftizinin Meşruiyeti Üzerine Tartışmalar

Bir diğer Kilise babası Hippolytus (170-235) ise bebek vaftizi üzerinde tartışmalarda kritik bir noktaya değinmiştir. O, "Eğer çocuklar konuşabilecek çağda ise onları vaftiz edin, yoksa diğer türlü ebeveynleri onlar yerine konuşsun, öyle vaftiz edin"²⁴ diyerek bebeklerin vaftiz edilmesini savunmuştur. İşte bu ifadeler son bölümde ele alacağımız bebek vaftizine karşı olanların kullandıkları argümanların bir Kilise babası tarafından doğrulanması anlamına gelmektedir. Çünkü bebek vaftizine karşı olanlar bebeğin hür iradesi ve seçme özgürlüğü olmadığını, konuşamadıkları için vaftiz sırasında rahibin sorduğu sorulara cevap veremediklerini, dolayısıyla iman ikrarı yapamadıklarını, neticede ailesinin bebeğin adına konuşmasının da imanın bireysel bir olgu olmasına ters düştüğünü savunmaktadırlar.

Bir diğer Kilise babası Origenes ise (184-253) ise yaşamının İskenderiye döneminde (202-232), bebek vaftizi ile ilgili herhangi bir değerlendirmede bulunmamış, ancak daha sonra Kayserya/Caesarea (232-254/5) döneminde yazdığı *Commentary on Romans* adlı eserinde bebek vaftizini savunmuştur. Ona göre kilise, bebeklerin vaftiz edilmesini bir gelenek olarak miras almıştır. Bu miras bebeklerin günah ile doğduklarını kanıtlamaktadır, çünkü bebeklerin günahtan temizlenmesi gerekmeseydi vaftize de gerek olmayacaktı.²⁵ Ancak Origenes, bebek vaftizi ile ilgili Yeni Ahit metinlerini yorumlamamış, daha çok bunun tevarüs eden bir gelenek olduğunu ifade etmiş ve bebek vaftizi ile aslî günahı bağlantılı kabul etmiştir.

John Chrysostom (347-407) ise kendisinden önce kurulan aslî günah ve bebek vaftizi ilişkisine karşı çıkmıştır. Ancak çocukların günahsız olsalar bile adaletin, lütfun ve İsa'dan gelen mirasın tevarüs etmesi için vaftiz edilmesi gerektiğini belirtmiştir.²⁶ Ayrıca Chrysostom, yetişkin vaftizi ve bebek vaftizi dışında tıbbi vaftizden de bahsetmiş, bebek vaftizi dışındaki vaftizlerde kişinin bilgilendirme ve soruşturma aşamalarından geçmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu ifadeler yine bebek vaftizine karşı gelenlerin vaftizin mutlaka bir bilinç düzeyini gerektirmesi gerektiğine dair çıkarımlarını doğrulamaktadır. Chrysostom bu sözleri ile aslında vaftiz ile iman ikrarını bağlantılı ele almış, ancak bebek vaftizini de geleneğin sürdürülmesi için desteklemiştir.²⁷

Aziz Augustinus, bebeklerin vaftizi ile kurtuluşu birbirleriyle bağlantılı ele alan Kilise babalarının başında gelmektedir. Augustinus, Donatistlere karşı yazdığı apolojide bebek vaftizinin günahları silme ve İsa ile bir olma anlamına geldiğini ve bu nedenle yapılması gerektiği üzerinde durmuştur. O, hakikate kalben inanma ve kurtuluşu dil ile ikrar etme yetisinden uzak olsalar da bebeklerin vaftizinden yanadır. Ona göre bu eylem İbrahim peygamber ile yapılan sünnet ahdi gibi Tanrı'nın insanlara bir lütfudur ve bebeğin ölmesi durumunda bu vaftiz onu kurtuluşa erdirecektir.²⁸ Ayrıca Augustinus, heretik bir grup olan Pelagiuscular'ın lideri Pelagius ile çocuğun vaftiz edilmesinin gerekli olup olmadığı ve bu vaftizin niçin yapıldığı konusunda da tartışmıştır. Tartışmanın odak noktası aslî günah ve bundan arınmadır.²⁹ Pelagius, aslî günahın bütün insanlara geçmesinin mümkün olmadığını, ancak buna rağmen bebeklerin lütfu sahip olmaları için vaftiz edilebileceklerini savunmuştur. Ancak Augustinus, Pelagius'un ilk günahın herkese geçmediğini söyleyip sonrasında günahların affedilmesi için çocukların vaftiz edilmesini savunmasını tutarsızlık olarak görmektedir.³⁰ Bebek vaftizi ile

²⁴ Hippolytus, *The Apostolic Tradition*, çev. Burton Scott Easton (Cambridge: Cambridge University Press, 2014), 45.

²⁵ Origen, *Commentary on the Epistle to the Romans Books 1-5*, çev. Thomas Scheck (Washington: Catholic University of America Press, 2010), 367.

²⁶ Joannes Chrysostomus, *Baptismal Instructions*, ed. Walter Burghardt - Johannes Quasten (Mahwah: Paulist Press, 1963), 57.

²⁷ Stephen Ralph Holmes, "Baptism: Patristic Resources", *Dimensions of Baptism: Biblical and Theological Studies*, ed. Stanley Porter - Anthony Cross (London: Sheffield Academic Press, 2002), 260.

²⁸ Augustinus, "On Baptism/Against Donatist", *Nicene and Post-Nicene Fathers First Series, St. Augustine: The Writings Against the Manichaeans, and Against the Donatists*, ed. Philip Schaff (New York: Cosimo, Inc., 2007), 4/823,824.

²⁹ Dursun Ali Aykıt, "Pelagianizm'in Tarihi ve Öğretileri", *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 22 (Mart 2010), 194.

³⁰ Aykıt, "Pelagianizm'in Tarihi ve Öğretileri", 192.

ilgili en açık ifadelerden bir diğeri Büyük Gregory'ye (540-604) aittir. Gregory, Batı'da başa su dökmekle yapılan vaftizden farklı olarak kendilerinin bebekleri üç kez suya daldırmakla Hz. İsa'nın üçüncü günde dirilmesini andıklarını savunmaktadır.³¹ Orta Çağ'ın büyük teologlarından Aquinolu Thomas (1225-1274) ise, vaftiz edilmeyen çocukların lütuftan kısmen uzaklaştıklarını ve bu nedenle vaftiz olmalarının ilahi güzelliğe ulaşmaları açısından önemli olduğunu vurgulamıştır.³²

Görüldüğü üzere erken dönemde Augustinus'a kadar Kilise babalarının bebek vaftizinin meşruiyeti üzerine İncil merkezli bir savunma yapmadıkları daha çok bunun bir gelenek olarak tevarüs edildiği ve devam ettirilmesi yönünde görüş bildirdikleri söylenebilir. Ayrıca bebek vaftizinin günümüzdeki gibi sistemli bir ritüelden ziyade daha çok bir kutsamayı ifade ettiği de söylenebilir.

3.2. Bebek Vaftizinin Resmîyet Kazanması

Erken dönemde Pelagiuscular ve Augustinus arasındaki tartışma ile başlayan bebek vaftizi eleştirileri, Orta Çağ'da Katharlar ve Valdeciler gibi heretik grupların söylemleri ile devam etmiştir. Ancak Kilise tarafından heretik sayılması, sistemli bir güce ve teolojiye sahip olmamaları bu grupların bebek vaftizi tartışmalarındaki etki güçlerini azaltmıştır. Ancak yine de bebek vaftizi ile ilgili bu ilk tartışmalar Kilise'nin bazı önlemler almasına neden olmuştur. Bir taraftan teologlar bebek vaftizine reddedenlere karşı mücadeleye girişirken; diğer taraftan Kilise, düzenlediği konsillerle bebek vaftizi tartışmalarına müdahil olmuştur. Örneğin 5. Kartaca Konsili'nde (401) alınan ve *Kanon 72* olarak bilinen kararda, bebek vaftizine karşı başlayan bazı şüphelerden bahsedilmiş ve bu kişiler "barbar" olarak nitelendirilmiştir. Konsil bebeklerin sakrament sırasında konuşamayıp, iman ile ilgili sorulara cevap veremeseler dahi hiçbir şüpheye yer bırakmadan vaftiz edilmeleri gerektiğini duyurmuştur.³³

Bebek vaftizi, Kilise babalarının desteğiyle özellikle Hıristiyanlığın Roma tarafından resmî din olarak kabul edilmesinden sonraki süreçte, bilhassa X. yüzyıldan itibaren yaygın biçimde uygulanmış ve XIII. yüzyılda Katolik Kilisesi tarafından resmî olarak kabul edilmiştir. Kilise farklı zamanlarda toplanan konsiller ve açıklanan bildirilerde bebek vaftizini tekrar tekrar savunmaya devam etmiştir. Örneğin İkinci Lyon Konsili'nde (1274) bebek vaftizinin yapılması gerektiği kararlaştırılmıştır. Ayrıca Papa IV. Eugene, Papa XIII. Gregory, VIII. Urban, XIV. Benedict ve Papa III. Innocent gibi papaların bebek vaftizini savunmada kişisel katkıları olmuştur.³⁴ Katolik Kilisesi, Floransa Konsili (1349), Trent Konsili (1514, 1625-27) ve Papa VI. Paul'un 1968 yılında sunduğu iman kredosu ile bebek vaftizine sahip çıkmaya devam etmiştir.³⁵ Ayrıca Lyon, Floransa ve Trent gibi konsillerde alınan "Limbus Infantum" kararı ile bebeklerin ölmeleri durumunda acıdan azade olacakları, ancak onları vaftiz etmeyen ebeveynlerinin ceza göreceği kararlaştırılmıştır.³⁶ Böylece bebeklerin günahkâr olması ile ilgili yöneltilen eleştirilere ebeveynlere sorumluluk yükleyerek karşı koymaya çalışmıştır. Kilise'nin düzenlediği en son konsil olan II. Vatikan'da (1962-1965) ise çocukların vaftiz ritüeli (Rite of Baptism for Children) adında bir bildiri kabul edilmiş³⁷, 1969 yılında basılan bu bildiri

³¹ Gregory the Great, "Epistle XLIII", *Nicene and Post-Nicene Fathers: Second Series*, ed. Philip Schaff (New York: Cosimo, Inc., 2007), 13/ 34.

³² Thomas Aquinas, *Summa Theologica*, ed. Craig Paterson (New York: Cosimo, Inc., 2013), 4/ 2399.

³³ "The Canons of Carthage", *Nicene - Post-Nicene Series 2* (Edinburgh: T. - T. Clark Publishers, 1991), 14/945.

³⁴ Stasiak, "Infant Baptism", 2/69.

³⁵ Redmond, "Infant Baptism", 82.

³⁶ John W. Jack Carter, "The Subjects of Baptism: A History of Controversy", *The American Journal of Biblical Theology* 13/5 (2012): 8.

³⁷ Stasiak, "Infant Baptism", 2/ 70. Kitabın Katolik Kilisesi tarafından revize edilen baskısı için bk. *Rite of Baptism for Children* (New Jersey: Catholic Book Pub Company, 1973). Baptistler ve Anabaptistler hakkında geniş bilgi için bk. Resul Çatalbaş, *Radikal Reformistler: Hıristiyanlıkta Anabaptist Hareket* (Ankara: Berikan Yayınevi, 2015).; Ali Rafet Özkan, *Amerikan Evanjelikleri (Baptistler)* (Erzurum: IQ

38 | Halil Temiztürk. Hıristiyanlıkta Bebek Vaftizinin Meşruiyeti Üzerine Tartışmalar

1973 yılında revize edilmiştir. Bu bildiri vaftiz ile ilgili Hıristiyanların sorularını yanıtlama amacını taşımakta ve çeşitli ülkelerde başvuru kitabı gibi kullanılmaktadır.

3.3. Reform Süreci ve Bebek Vaftizi Meselesinde Protestanların Ayrışması

Kilise'nin aldığı kararlar ve teologların savunmaları nihayetinde Hıristiyan dünyasında benimsenen bebek vaftizi, Reform dönemiyle beraber Hıristiyanların kendi içerisinde gelen eleştiriler neticesinde mezhep odaklı tartışmalarla yeniden gündeme gelmiştir. Reformist grupların “yeniden vaftiz edenler” anlamında *Anabaptistler* olarak adlandırdıkları mezhebin savunucuları, bebeklerin vaftizi ile ilgili Kilise tarihindeki en etkili eleştiriyi getirmişlerdir.³⁸ Çünkü daha önceki dönemlerde Pelagiuscular, Valdeciler, Katharlar ve Yeni Maniheistlerin bebek vaftizine karşı söylemleri Kilise tarafından zaten bu grupların heretik görülmesi nedeniyle etkili olmamıştır. Ancak Protestan bir grup olan Anabaptistler, kutsal metinlerde geçmediği ve sadece Kilise babalarının uygulamalarına dayandığı gerekçesiyle bebek vaftizini reddetmişlerdir. Anabaptistlerin bu eleştirileri Protestanların da kendi içlerinde ayrışmalarına sebep olmuş ve bu nedenle onlar hem Katolik Kilisesi hem de diğer Protestanlar tarafından çeşitli baskılara maruz kalmışlardır. Özellikle 16. yüzyılda çok sayıda Anabaptist idam edilirken, 17. ve 18. yüzyılda birçoğu Almanya ve Fransa'dan Rusya, Orta Asya ve diğer bölgelere sürgün edilmiştir.³⁹

Protestanların Roma Katolik geleneğindeki ritüelleri ve rahiplerin bunları uygulamada tek yetkili otorite olmasını eleştirmelerine rağmen birkaç istisna dışında çoğunun bebek vaftizi konusunda Katoliklerle uzlaşması üzerinde durmak gerekmektedir. Örneğin Kilise ve Papa'nın otoritesine karşı reform sürecini başlatan Luther, birçok konuda geleneği eleştirmiş ve Kitâb-ı Mukaddes temelli bir din anlayışı benimsemiştir. Ancak Luther bebek vaftizi konusunda geleneği savunmuş ve bunun hem Kitâb-ı Mukaddes kaynaklı bir uygulama olduğunu hem de ilahi lütfâ önem verdiği için bebeklerin vaftiz ile bu ilahi lütfâ kavuşacağını savunmuştur.⁴⁰ O, Anabaptistlerin kabul ettiği bebeğin inanç sahibi olmaması, vaftizin değerini bilmemeleri ve bu nedenle vaftiz yapılmamaları yönündeki itirazlarını benzer bir önerme ile reddeder ve yetişkin olarak vaftiz edilenlerin de bebekler gibi gerçekten inanç sahibi olmayacaklarının bilinemeyeceğini belirtir. Luther, Kutsal Kitab'ın bebeklerin konuşup anlamasa bile diğer insanların idrak edemeyeceği bir şekilde imana erişebileceklerini söyleyerek Anabaptistleri eleştirmiştir.⁴¹ Ona göre çocuklar duyu organları kullanmaktan aciz olsalar da onların imanı gerçektir. Bebekler mantıklı bir şekilde düşünemez ve ilahi kelâmı anlayamaz iseler de bu onların ilahi kelâmı kavramayacakları anlamına gelmez, çünkü kelâm insanların bir katkısı olmadan kendisini açığa çıkarmaktadır.⁴² Luther, Augustinus gibi imanın insan emeği ile değil, ancak Tanrı lütfu ile elde edilebileceğini belirtmiştir. O, bebeklerin saf bir inançla akli bir sorgulama olmadan inanmalarını, kendisinin savunduğu “sadece iman” (solo

---

Kültür Sanat Yayıncılık, 2005); Hatice Keleş, *Evanjelik Bir Hareket: Anabaptist Mennonit Kilise* (Ankara: Berikan Yayıncılık, 2018).

³⁸ John Brinsley, *The Doctrine and Practice of Infant Baptism* (Tennessee: Puritan Publications, 2014), 32.

³⁹ Kat Hill, *Baptism, Brotherhood, and Belief in Reformation Germany: Anabaptism and Lutheranism, 1525-1585* (Oxford, United Kingdom: Oxford University Press, 2015), 3.

⁴⁰ Luther ve Anabaptistlerin teoloji merkezli tartışmaları için bk. John Oyer, *Lutheran Reformers Against Anabaptists: Luther, Melancthon and Menius and the Anabaptists of Central Germany* (Netherlands: Martinus Nijhoff, 2012), 211-239.

⁴¹ Martin Luther, *Luther's Works: Church and ministry*, ed. Helmut T. Lehmann (Concordia Publishing House, 2. Basım, 1986), 144.; Martin Luther, *Basic Theological Writings*, ed. Timothy F. Lull - William R. Russell (Minneapolis: Fortress Press, 3. Basım, 2012), 354.

⁴² Martin Luther, *Martin Luther's Basic Theological Writings*, ed. Timothy F. Lull - William R. Russell (Minneapolis: Fortress Press, 2. Basım, 1989), 356.; Jonathan Rainbow, “Confessor Baptism: The Baptistal Doctrine of the Early Anabaptist”, *Believer's Baptism: Sign of the New Covenant in Christ*, ed. Thomas R. Schreiner v.d.ğr. (Nashville: B-H Publishing Group, 2006), 311.

fide) ilkesine uygun bulmuş, böylece Carlstadt, Bohemian Kardeşler ve Anabaptistler gibi bebek vaftizine karşı olanların imanı aklî bir meleke olarak görmelerine karşı çıkmıştır.⁴³ Ancak Luther'in sadece imanı merkeze koyan ve vaftizin ilahi lütfu ortaya çıkardığı yönündeki görüşü, vaftiz ile ilahi kelam arasındaki öncelik sonralık tartışmasını ortaya çıkarmıştır. Çünkü Luther bir yandan kişisel imanın ilahi lütuf ile ortaya çıkacağına inanırken diğer yandan bebek vaftizinin lütfu ortaya çıkaracağı söylemiş, böylece ilahi kelamı ötelemiş vaftizin değerini daha öne çıkarmıştır. Diğer bir ifadeyle, inancın bir Tanrı hediyesi olduğunu söylerken aynı zamanda bunun vaftiz gibi bir aracı tarafından etkin olacağını söylemesi Luther'in çıkmazlarından biri olarak değerlendirilmiştir.⁴⁴

Bir diğer reform yanlısı teolog olan Zwingli ise bebek vaftizi konusunda geleneği sürdürmekten yanadır ancak diğer yandan iman, vaftiz ve lütuf ilişkisi açısından Luther'den farklı düşünmektedir. Çünkü Luther inançla vaftiz ilişkisi konusunda bazı çıkmazlara sahip olsa da Zwingli her ikisi arasında bir ilişki olmadığını daha açık bir şekilde savunmaktadır. Zwingli, bebek vaftizini savunma noktasında vaftiz ve sünnet arasındaki bağı öne çıkarmıştır. Zwingli'ye göre Tanrı ile insanlar arasında bağı Eski Ahit'te sünnet, Yeni Ahit'te ise vaftiz sağlamaktadır. Dolayısıyla iki uygulama da kişiye kimlik kazandırma noktasında benzerdir.⁴⁵ Ona göre Yereyia ve Yuhanna nasıl ki annelerini karnında kutsanmışsa, Kutsal Ruh'un da insanları bebekken kutsaması mümkündür.⁴⁶ Zwingli çocuklar ile Tanrı ile aralarında bir bağ olduğuna inanmakta, bu nedenle Kilise'nin onları vaftiz etmesi gerektiğini belirtmektedir.⁴⁷ Ancak Zwingli, vaftiz ile aslî günahın kurtuluşu bağlantılı değerlendiren geleneksel görüşün karşısında yer almış, Hz. İsa'nın vaftiz ile böyle bir bağ kurmadığını savunmuştur.⁴⁸ Dolayısıyla kurtuluş ve inançtan bağımsız şekilde bebek vaftizini ele almış olsa da onun bebek vaftizine sahip çıkması, bu ritüelin Protestanlar arasında yerleşmesini sağlamıştır.⁴⁹

Bebek vaftizine eserlerinde ayrı bir yer ayıran reformculardan biri de Calvin'dir. Ona göre bebek vaftizi Hz. İsa ile manevi bağı kuvvetlendiren doğal bir işaret gibidir.⁵⁰ Aynı zamanda vaftiz, Eski Ahit'te geçen sünnete benzerdir, çünkü her ikisi de nesli yenileyip, kuvvetlendirir.⁵¹ Calvin'e göre vaftiz, Hıristiyan inancına göre bir temizlenme, Hz. İsa ile manevi yenilenme ve onunla birlik olarak öğrencisi olma imkânı vermektedir, bu nedenle bütün bebekler vaftiz ile bu ilahi eylemi gerçekleştirmelidir.⁵²

Reform dönemiyle birlikte Katoliklerle beraber Protestanların kendi aralarında da baş gösteren bebek vaftizi tartışmaları günümüzde devam etmektedir. Protestan kiliseler arasında bu konuda birbirinden farklı değerlendirmeler vardır. Örneğin İngiltere'deki Kongregasyonistler, Metodistler ve Presbiterler teolojik sebeplerden ziyade geleneği koruyarak bebek vaftizini devam ettirmektedirler. Nitekim Presbiter teologlardan Benjamin Breckinridge Warfield'in (1851-1921) bebek vaftizinin hiçbir şekilde Yeni Ahit'te geçmediğini

⁴³ Rainbow, "Confessor Baptism: The Baptismal Doctrine of the Early Anabaptist", 311.

⁴⁴ Rainbow, "Confessor Baptism: The Baptismal Doctrine of the Early Anabaptist", 312.

⁴⁵ Rainbow, "Confessor Baptism: The Baptismal Doctrine of the Early Anabaptist", 316.

⁴⁶ Huldrych Zwingli, "On Baptism", *Zwingli and Bullinger*, ed. Geoffrey Bromiley (Louisville; London: Westminster John Knox Press, 1953), 149.

⁴⁷ Zwingli, "On Baptism", 144.

⁴⁸ Zwingli, "On Baptism", 131, 134.

⁴⁹ Zwingli, "On Baptism", 130, 135.

⁵⁰ Shawn Wright, "Baptism and the Logic of Reformed Paedobaptist", *Believer's Baptism: Sign of the New Covenant in Christ*, ed. Thomas R. Schreiner v.dğr. (Nashville: B-H Publishing Group, 2006), 354.

⁵¹ John Calvin, *Institutes of the Christian Religion (Book Four)* (Carolina: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2016), 305-306.

⁵² Calvinizm'in bebek vaftizine bakışı ile ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Charles Porterfield Krauth, *Infant baptism and infant salvation in the Calvinistic system; A review of Dr. Hodge's theology* (b.y: Rare-BooksClub.com, 2012).

40 | Halil Temiztürk. Hıristiyanlıkta Bebek Vaftizinin Meşruiyeti Üzerine Tartışmalar

söylemesine rağmen geleneksel bir bağ açısından ona sahip çıkması bu çıkmazı yansıtmaktadır.⁵³ Diğer taraftan Anglikan teologların bir kısmı bebek vaftizi ile ilgili daha fazla Kitâb-ı Mukaddes temelli çalışmalara yapılması gerektiğinden bahsederken, diğer Protestan yazarlar bebek vaftizinin konusundaki sessizliklerini sürdürmektedir.⁵⁴ Dolayısıyla Protestan kiliseleri arasında hâlâ bir kafa karışıklığının olduğu söylenebilir. Bu bir taraftan Kitâb-ı Mukaddes temelli bir din anlayışı ile geleneğin sahiplendiği bir inancın reddedilmesi arasındaki gerilimi yansıtmaktadır.

4. Bebek Vaftizi Akide mi, Yoksa Sadece Gelenek mi ?

Reform dönemi ile başlayan ve başta Anabaptistler olmak üzere bebek vaftizine karşı gelen gruplar ile onu savunanlar arasında tartışma Katolik, Ortodoks ve Protestanlar arasındaki temel teolojik farklılıkların da kaybolmasına neden olmuştur. Çünkü bu konuda Anabaptistlere karşı bir ittifak söz konusudur. Ancak bu grupların bebek vaftizinin meşruiyeti konusunda gösterdiği referanslar birbirinden farklılaşmıştır. Bebek vaftizini savunanların temelde Kilise babalarının eserlerine müracaat ettikleri ve onların görüşlerini muteber saydıkları görülmektedir. Bu noktada zaten Protestanlar ve Katolikler arasında kesin bir ayrım vardır. Çünkü Katolik Kilisesi havarileri, azizleri ve Kilise babalarını otorite olarak kabul ettiği için onların söylediklerini dinî bir referans olarak almakta iken, Protestan mezhebi sadece kutsal metinleri referans almaktadır. Dolayısıyla bebek vaftizinin meşruiyetini kanıtlama adına kutsal metinler dışındaki bir kaynak bulmak mümkün değildir. Bu durumda esas problem bu vaftizin Yeni Ahit'te belirtilmesi ve bu vaftizin kişinin irade, iman ve hürriyet ilkeleri ile uyumudur. Bu doğrultuda aşağıda Yeni Ahit metinlerinde geçen bebek vaftizine delil olarak sunulan örnekler incelenerek bunlar üzerindeki kelâmi tartışmalar ele alınacaktır.

4.1. Yeni Ahit Temelinde Tartışmalar

Başta Katolik Kilisesi olmak üzere bebek vaftizini savunanların bu ritüelin meşruiyetine ilişkin gösterdiği referansların biri Markos İncili'nde şöyle geçmektedir:

"Bu arada bazıları küçük çocukları İsa'nın yanına getiriyor, onlara dokunmasını istiyorlardı. Ne var ki, öğrenciler onları azarladılar. İsa bunu görünce kızdı. Öğrencilerine, "Bırakın, çocuklar bana gelsin" dedi. "Onlara engel olmayın! Çünkü Tanrı'nın Egemenliği böylelerindir. Size doğrusunu söyleyeyim, Tanrı'nın Egemenliği'ni bir çocuk gibi kabul etmeyen, bu egemenliğe asla giremez." Çocukları kucağına aldı, ellerini üzerlerine koyup onları kutsadı."⁵⁵

Yine Markos İncili'ndeki *"O sırada bazıları küçük çocukları İsa'nın yanına getirdiler; ellerini onların üzerine koyup dua etmesini istediler. Öğrenciler onları azarlayınca İsa, "Bırakın çocukları" dedi. "Bana gelmelerine engel olmayın! Çünkü Göklerin Egemenliği böylelerindir..."⁵⁶* ifadesi bebek vaftizinin Hz. İsa tarafından gerçekleştirildiğine delil olarak kabul edilmektedir.⁵⁷ Bebek vaftizini savunanların ileri sürdükleri bir diğer örnek ise Luka İncili'nde şu şekilde geçmektedir:

"Bazı insanlar bebekleri bile İsa'ya getiriyor, onlara dokunmasını istiyorlardı. Bunu gören öğrenciler onları azarladılar. Ama İsa çocukları yanına çağırarak, "Bırakın, çocuklar bana gelsin, onlara engel olmayın!" dedi. "Çünkü Tanrı'nın Egemenliği böylelerindir. Size doğrusunu söyleyeyim, Tanrı'nın Egemenliği'ni bir çocuk gibi kabul etmeyen, bu egemenliğe asla giremez."⁵⁸

⁵³ Benjamin Breckinridge Warfield, "The Polemics of Infant Baptism", *The Presbyterian quarterly* 13/2 (1899), 313-315.

⁵⁴ George Raymond Beasley-Murray, *Baptism in the New Testament* (Carlisle: Paternoster Press, 1962), 309.

⁵⁵ Markos 10/13-16.

⁵⁶ Markos 16/15.

⁵⁷ Paul King Jewett, *Infant Baptism and the Covenant of Grace* (Michigan: William B. Eerdmans Publishing, 1978), 55.

⁵⁸ Luka 18/15-17; Matta 18/2-3.

Ancak görüldüğü bu örneklerdeki çocukların Hz. İsa'ya getirilmesi bir vaftiz uygulamasını çağırılmamaktadır. Üstelik burada Hz. İsa'nın bebekleri su ile değil dokunarak kut-saması göze çarpmaktadır. Bu bakımdan bebek vaftizini kabul etmeyenler Hz. İsa'nın "*bir çocuk gibi olmadıkça Tanrı Krallığına giremezsiniz*" ifadesinin çocuklar ile Tanrı arasındaki yakın bağı işaret ettiğini, yani sorgusuz sualsiz çocuk gibi saf bir teslimiyeti gerektirmesi şeklinde anlamının daha doğru olduğunu savunmuştur.⁵⁹ Bebek vaftizini reddedenler, Markos İncili 10/13-16'da geçen ve Hz. İsa'nın çocukları kutsadığına dair ifadelerin de bebek vaftizine işaret etmediği savunulur. Çünkü onlara göre İncil metinlerinde bu çocukların ebeveynlerinin havarilerden ya da inananlar olup olmadığı belli değildir.⁶⁰ Eğer iman ve vaftiz arasında bir bağ olduğu kabul edilirse bebek vaftizini reddedenlerin bu konuda haklılık payı olduğu söylenebilir. Nitekim sözü geçen bu çocuklar Hz. İsa'nın tebliğ için dolaştığı Celile gibi bölgelerde yaşayan paganların çocukları ya da Samiriyeliler gibi yanlarına yaklaşılmaması gereken topluklardan birisi olabilir. Dolayısıyla bu çocukların kutsanması, onları vaftiz edilmiş inanca bir Hıristiyan yapmamaktadır. Sadece İncil yazarlarının Hz. İsa'daki çocuk sevgisine dikkat çekmeye yönelik olduğu söylenebilir.

Diğer taraftan bebek vaftizini savunanlar İncil'de geçen ve "*bütün ulusların vaftiz edilmesi*" emrine ilişkin ifadeleri de kendilerine referans almaktadır. Bu gruplar "*İsa onlara şöyle buyurdu: 'Dünyanın her yanına gidin, Müjde'yi bütün yaratılışa duyurun. İman edip vaftiz olan kurtulacak, iman etmeyen ise hüküm giyecek.*"⁶¹ ifadelerindeki tüm ulusların istisnasız herkesi kapsadığını savunmaktadırlar. Onlar buradaki bütün milletler ifadesinin çocukları da içine aldığı Hz. İsa'nın herhangi bir ayırım yapmadan insanları inanç ve Kutsal Kitap ile bağ kurmaya çağırdığını savunmaktadırlar.⁶²

Bebek vaftizi taraftarları Kanonik İnciller dışında Elçilerin İşleri ve Pavlus'un mektuplarında da bu vaftize ilişkin referanslar olduğunu belirtmektedirler. Bu referansların bazıları çocuğun vaftizi ve ebeveynlerinden en az birinin orada hazır buluşunu üzerinedir.⁶³ Başka örneklerde ise "ev halkının vaftizi" şeklinde geçen ifadelerden bebeklerin ev halkından olduğu sonucu üzerine delil çıkarılmaktadır.⁶⁴ Bu "ev halkı" ifadesi bebek vaftizi üzerindeki tartışmalarda kilit noktalardan biridir. Çünkü bebek vaftizini savunanlar bu ifadelerin bütün evde yaşayanları kastettiğini, dolayısıyla bebekleri dışarda bırakmayacak açık bir ifade olduğunu savunmaktadır.⁶⁵ Bebek vaftizini reddedenler ise "ev halkı" ifadesinin çocukları kastetmediğini, zira vaftiz, iman ve bilinçli olmanın birbiriyle bağlantılı olduğunu dile getirirler. Onlara göre bu ifadelerde geçen "duymak", "Kutsal Ruh'un gelmesine şahit olmak", "tartışmak" gibi ibareler yetişkinlere yöneliktir. Dolayısıyla "ev halkı" ifadesi duyu organları çalışan ve bilinç düzeyine sahip insanları ifade etmektedir.⁶⁶

---

⁵⁹ Carter, "The Subjects of Baptism: A History of Controversy", 9.

⁶⁰ John MacArthur, "Çocuk Vaftizine Kelami Bir Eleştiri", 1998, http://www.incilturk.com/john_macarthur/bebek_vaftizi.htm.

⁶¹ Matta 19/13-15; Matta 28/18-20

⁶² Richard Pengilly, *The Christian's Best Guide to Baptism; Or, a Faithful Citation of All the Scriptures of the New Testament, Relative to the Ordinance of Baptism* (London: J. Burditt, 3. Basım, 1810), 15.

⁶³ Örneğin Elçilerin İşleri 2/38, 39; Galatyalılar 3/9, 14; Koloseliler 2/11,12; Romalılar 4/11, 12; 1 Korintliler 7/14.

⁶⁴ Bu ifadelerden bazıları şunlardır: "Dindar bir adamdı. Hem kendisi hem de bütün ev halkı Tanrı'dan korkardı. Halka çok yardımda bulunur, Tanrı'ya sürekli dua ederdi." Elçilerin İşleri 10/2.; "O sana, senin ve bütün ev halkının kurtuluş bulacağı sözler söyleyecek." Elçilerin İşleri 11/14.; "Lidya, ev birlikte vaftiz olduktan sonra bizi evine çağırdı. "Beni Rab'bin bir inancısı kabul ediyorsanız, gelin, evimde kalın" dedi ve bizi razı etti." Elçilerin İşleri 16/ 15.; "Onlar, "Rab İsa'ya iman et, sen de ev halkın da kurtulursunuz" dediler. Sonra kendisine ve ev halkının hepsine Rab'bin sözünü bildiler." Elçilerin İşleri 16/31-32.; "Kardeşlerim, Kloi'nin ev halkından aramızda çekişmeler olduğunu öğrendim. Şunu demek istiyorum: Her biriniz, "Ben Pavlus yanlısıyım", "Ben Apollos yanlısıyım", "Ben Kefas yanlısıyım" ya da "Ben Mesih yanlısıyım" diyormuş." 1. Korintliler 1/11-12.

⁶⁵ John Hannah Didsbury, *Infant Baptism Scriptural* (London: R. Needham, 1866), 44.

⁶⁶ MacArthur, "Çocuk Vaftizine Kelami Bir Eleştiri".

42 | Halil Temiztürk. Hıristiyanlıkta Bebek Vaftizinin Meşruiyeti Üzerine Tartışmalar

Bu konuda tarafları karşı karşıya getiren diğer bir örnek de Elçilerin İşleri bölümünde geçen ifadelerdir. Bebek vaftizini savunanlar Elçilerin İşleri 2/38'de geçen "Petrus onlara şu karşılığı verdi: "Tövbe edin, her biriniz İsa Mesih'in adıyla vaftiz olsun. Böylece günahlarınız bağışlanacak ve Kutsal Ruh armağanını alacaksınız. Bu vaat sizler, çocuklarınız, uzaktakilerin hepsi için, Tanrımız Rab'bin çağıracağı herkes için geçerlidir." ifadesini vaftizin meşruiyetine delil olarak kabul etmektedirler.⁶⁷ Ancak bebek vaftizini reddedenler bu örneğin de bebek vaftizini ifade etmediğini, çünkü bunların Yahudilere yönelik olduğunu ve onların gelecek nesillerini kurtarması adına bir çağrı olduğunu ifade etmişlerdir.⁶⁸ Bu ifadelerin hemen öncesinde Petrus'un İsraililere seslenerek onları uyarması da bebek vaftizini reddedenleri doğrulamaktadır.

4.2. Teolojik Tartışma Noktaları

Bebek vaftizini savunanlar, Yeni Ahit metinleri dışında bazı teolojik deliller de sunmuşlardır. Özellikle Katolik Kilisesi, inanç ve vaftiz arasındaki sağlam bir bağ olduğunu, bunun Yeni Ahit'teki Markos İncili ile⁶⁹ I. Petrus bölümünde⁷⁰ geçen cümlelerle gösterildiğini belirterek, bebek vaftizinin gerekli olduğunu ileri sürmüştür.⁷¹ Ayrıca bunun havarilerden miras kalan ve diğer erken dönem Kilise babalarının sahip çıktığı bir gelenek olarak kabul ederek devam ettirilmesi gerektiğini savunmuştur.⁷² Kilise teolojisine göre bu vaftiz tıpkı Eski Ahit'teki sünnet uygulaması gibi Tanrı ile insan arasında bir bağ oluşturmaktadır.⁷³ Bu vaftizi kabul eden diğer Protestanlar da Heidelberg Kateşizmi⁷⁴ bildirisinde bebeklerin vaftizindeki bu bağa dikkat çekmişlerdir. Bu belgeye göre yetişkinler gibi bebeklerin de Tanrı ile bağ kurmaya ihtiyaçları olduğu dile getirilir. Kateşizm'e göre, sünnetin Eski Ahit'te bir inanç işareti olması gibi vaftiz de Hıristiyan toplumuna katılım için bir işarettir, böylece vaftiz sayesinde bebekler inananların çocuklarından ayırt edilmelidir.⁷⁵ Tarih boyunca Hıristiyan teologların ısrarla Hıristiyanlığın, Yahudilikten farklı olduğunu ve bunun Pavlus'un sunduğu sünnet yerine vaftiz uygulaması ile kanıtlandığını söylemelerine rağmen vaftizin meşruiyetini sünnet ile karşılaştırmaları tutarsızlık gibi görünmektedir. Bebek vaftizini reddedenler de bu benzerliğe karşı çıkmakta sünnet ve vaftiz arasında böyle bir bağ kurmanın eksik ve hatalı olduğunu belirtmektedirler. Onlar sünnetin sadece erkekleri kapsadığını ve kızları Tanrı ile olan ahitten dışladığını, bunun aksine vaftizin hiçbir ayırım göstermeden Tanrı ile ahit sağladığını ifade ederler.⁷⁶ Bebek vaftizine karşı gelen gruplar bu vaftizi erken dönemde Yahudilikten bağımsızlaşmak isteyen Hıristiyanlığın bir refleksi şeklinde görmektedirler. Çünkü o dönemde sünnet olmak Yahudiliğin bir işaretidir. Dolayısıyla Hıristiyanlık sünnet gibi bir kimlik arayışı içerisine girmiş ve bu boşluğu bebek vaftizi ile doldurmuştur.⁷⁷

Bebek vaftizi savunucuları Tanrı lütfu ve kurtuluş için bir an önce bebeklerin vaftiz edilmesini savunmaktadırlar. Ancak bu vaftize karşı gelenler bunun anlamsız bir gerekçe olduğunu çünkü erken dönemde sadece Paskalya ve Pentakost gününde vaftiz yapıldığını hatta

⁶⁷ Jewett, *Infant Baptism and the Covenant of Grace*, 235.

⁶⁸ MacArthur, "Çocuk Vaftizine Kelami Bir Eleştiri".

⁶⁹ "İman edip vaftiz olan kurtulacak, iman etmeyen ise hüküm giyecek." Markos 16/16.

⁷⁰ "Bedenin kirden arınması değil, Tanrı'ya yönelen temiz vicdanın dileği olan vaftiz, İsa Mesih'in dirilişiyle şimdi sizi de kurtarıyor." I. Petrus 3/21.

⁷¹ Thomas Schreiner - Shawn Wright, *Believer's Baptism: Sign of the New Covenant in Christ* (Nashville, Tenn: B-H Academic, 2007), 190.

⁷² Beasley-Murray, *Baptism in the New Testament*, 306.

⁷³ Brinsley, *The Doctrine and Practice of Infant Baptism*, 58. Michael Green, *Baptism: Its purpose, practice and power* (Illinois: Monarch Books, 1987), 67.

⁷⁴ Reform Hıristiyan öğretisini içeren ve soru ve cevaplardan oluşan bir bildiridir. 1563'te Almanya'da basılan bu belge 129 soru ve cevaptan ve dört ana bölümden oluşmaktadır. bk. Lyle Bierma, *The Theology of the Heidelberg Catechism: A Reformation Synthesis* (Kentucky: Westminster John Knox Press, 2013).

⁷⁵ Zacharius Ursinus, *The Heidelberg Catechism*, çev. Bishop Henry Parry (North Charlestone: Createspace, 2012), 24.

⁷⁶ MacArthur, "Çocuk Vaftizine Kelami Bir Eleştiri".

⁷⁷ Hinson, "Encyclopedia of Early Christianity", 572.

Hıristiyanlığa geçmek isteyen bir adayın bir ya da daha fazla süre test edilerek bekletildiğini ileri sürerler.⁷⁸ Dolayısıyla onlar bu ritüelin sadece göstermelik olduğunu ve inançla destelenmediği için çocukları zamanla dinden uzaklaştıracağını savunmaktadırlar.⁷⁹ Çünkü onlara göre vaftiz sadece basit bir pratikten ziyade anlamlı ve inancı barındıran bir eylemdir. Sağlam bir teolojinin inancı ortaya çıkarmama ihtimaline karşın, kötü bir teolojinin inancı tahrip edeceği açıktır. Dolayısıyla bebek vaftizini reddedenlere göre inanca ve akla dayanmayan böyle bir ritüel de teolojiyi tahrip etmektedir.⁸⁰

Ayrıca bebek vaftizini reddedenler bu vaftizin kişiyi toplumun bir üyesi yapacağına dair kabulü de eleştirmektedirler. Nitekim onlara göre artık toplumun üyelerinin eskiden olduğu gibi köylerde birbiri tanıyan gruplardan oluşmadığı ve modern toplumda bu üyeliğin sosyolojik anlamını yitirdiği açıktır.⁸¹ Bu tartışmalar bebek vaftizinin sadece teolojik değil, aynı zamanda sosyo-kültürel bir problem olduğunu da açığa çıkarmaktadır. Çünkü Amerikan Hıristiyanlığı artık çok kültürlü bir dünya içerisinde farklı geleneklerle kaynaşmış ve çoğulcu, seküler ve endüstri toplumunun getirdiği ilkelerle artık bireyin seçme özgürlüğüne bırakılmadan ona bir din uygun görmenin problemliliğini tartışmaktadır. O nedenle bebek vaftizi konusunda Avrupa'daki kabullerin aksine Amerika'da bebek vaftizinin pek yerleşmediği ve bu nedenle Baptistlerin Amerika toplumunda daha rahat bir alana sahip olduğu dile getirilmektedir.⁸²

Bebek vaftizi reddedenler erken dönemde Roma'nın sahiplendiği Hıristiyanlığın yayılma gayesiyle mümkün olduğu kadar insanı vaftiz etme hedefi güttüğünü ve insanların daha bebek iken takdis edildiğini, bu bakımdan bebek vaftizinin imanlı olup olmamaya bakılmadan yapıldığını savunurlar. Ancak bir gelenek olarak sahip çıkılıp, siyasî gayelerle iç içe geçmiş Hıristiyanlığın bu çabasına rağmen artık bebek vaftizinin kritik edilmesi gerektiğini ve bu yanıltan dönülmesi gerektiğini ileri sürmektedirler. Onların bu eleştirileri yakın dönemde Karl Barth (öl.1966) ve Emil Brunner (öl.1966) gibi yazarların katkıları ile daha da gün yüzüne çıkmıştır. Ayrıca Tübingen teoloji fakültesinin bebek vaftizine karşı yönelttiği Kitâb-ı Mukaddes temelli araştırmalarla devam etmektedir.⁸³ Bu eleştiriler genelde temelde bebek vaftizini uygulanmasına değil genelleştirilmesine ve zorunlu olmasına karşıdır.⁸⁴ Barth, *Church Dogmatics* adlı eserinde bebek vaftizine dair İncil metinlerinde herhangi bir delil olmadığını hatta bebek vaftizinin Kitâb-ı Mukaddes'te ve gelenekte tartışılma konusu yapılmadığını belirtmektedir.⁸⁵ Barth'a göre Kilise, her ne kadar bir bebeği onun Hıristiyan olarak büyümesi adına bir umut için vaftiz etse de gerçekte o kişiyi Hıristiyan yapmamaktadır. Dolayısıyla bu kişi vaftiz edilmiş bir Müslüman, Sosyalist, Bolşevik ya da daha kötüsü ateist olabilir, bu durumda vaftizin bir iman işareti olması da anlamsızlaşmaktadır.⁸⁶ Dolayısıyla Barth'ın bebek vaftizini iki noktada meşru görmediği söylenebilir. Birincisi Barth, bir ritüelin Kitâb-ı Mukaddes temelinde olması gerektiğini belirtmekte, ikincisi de bu eylemin inanç, akıl ve bilgi temelinde sorgulanması ve bunun dinin temel ilkelerine uyumlu olması gerektiğini savunmaktadır. Yani Bart'a göre vaftiz eğer Hz.İsa vasıtasıyla Kutsal Ruh sayesinde yenilenmek ve arınmak ise kişi ileride Hıristiyan olmadığında bu eylem boşunadır. İnanç bir seçme eylemi ise bu ritüel problemlidir. Benzer bir değerlendirmeyi Emile Brunner de yapmaktadır.

---

⁷⁸ Redmond, "Infant Baptism", 84.

⁷⁹ Redmond, "Infant Baptism", 84.

⁸⁰ John Leith, "The Crisis in the Theology and Practice of Baptism", *Reformed Review* 31/1 (Ekim 1977), 10.

⁸¹ Redmond, "Infant Baptism", 86.

⁸² Leith, "The Crisis in the Theology and Practice of Baptism", 10.

⁸³ Beasley-Murray, *Baptism in the New Testament*, 308.

⁸⁴ Redmond, "Infant Baptism", 82.

⁸⁵ Karl Barth, *Church Dogmatics The Doctrine of Reconciliation, Volume 4, Part 2: Jesus Christ, the Servant as Lord*, ed. Thomas Forsyth Torrance - Geoffrey Bromiley (London/New York: T-T Clark International, 2004), 160.

⁸⁶ Karl Barth, *The Teaching of the Church Regarding Baptism* (Zurich: Wipf and Stock Publishers, 2006), 54, 60.

44 | Halil Temiztürk. Hıristiyanlıkta Bebek Vaftizinin Meşruiyeti Üzerine Tartışmalar

Ona göre bebek vaftizi geleneksel görüşün Kilise tarafından dikte edilmesi sonucu yerleşmiştir, ancak bu vaftiz kabul edilmesi ve temellendirmesi zor bir sakramenttir.⁸⁷

Nihayetinde bebek vaftizine karşı çıkanlar temelde bu ritüelin inanç doğrulaması olması nedeniyle ancak bilinç sahibi bir bireye uygulanabileceğini ifade etmektedirler. Dolayısıyla bebek vaftizinin dinin temel referanslarına dayanmadığı daha çok geç dönemde Kilise babalarının pratiklerine dayandığı savunulmaktadır. Bu bakımdan günümüzde inançlı ancak sorgulamayan ailelerin bebek vaftizini sadece geleneği tatbik etmek, teolojik bağlar dan ziyade toplumun bir parçası olmak için yaptıklarını, dolayısıyla bunun anlamsız bir aidiyet kaygısı anlamına geldiğini söylemektedirler.

Sonuç

Hıristiyanlıkta kurtuluşun bir aşaması ve Hıristiyan olmanın bir göstergesi olan vaftiz, erken dönemden itibaren Kilise babalarının da katkıları ile yerleşik bir hâl almıştır. Ancak Hz. İsa'nın yetişkinleri vaftiz etmesi ve imanın dil ve kalp ile tasdik edilmesinin ancak yetişkinlere hitap etmesi gibi nedenlerle ilk dönemlerde bebeklerin vaftizi pek tartışılmamıştır. Nitekim Augustinus'a kadar Kilise babalarının bebek vaftizi konusunda çok açık düşünceler belirtmedikleri, bu vaftizin zorunlu bir ritüelden ziyade yapılması tavsiye edilen bir kutsama şeklinde kabul gördüğü söylenebilir. Erken dönemde Maniheiztler, Valdeciler ve Katharlar gibi bazı grupların bebek vaftizinin kutsal metinlerde geçmediği ya da bebeklerin akli melekeler e sahip olmaması nedeniyle geçersiz olduğu yönündeki görüşleri ise, Kilise'nin bu grupları hereetik kabul etmesi nedeniyle fazla etkili olmamıştır.

Çalışmada özellikle Reform sonrası dönemde Anabaptistler gibi bazı Protestan grupların bebek vaftizinin kutsal metinlere dayanmadığı iddiaları ile Hıristiyan tarihindeki en etkili meşruiyet tartışmalarından biri ele alınmıştır. Bu sürecin daha sonra Karl Barth ve Emil Brunner gibi yakın dönemde yaşayan yazarlar ve Tübingen Teoloji Okulu'nun çalışmaları ile devam ettiği, ayrıca Kitâb-ı Mukaddes çalışmalarının getirdiği yeni araştırmalar yanında çok kültürlülük, çoğulculuk ve din seçme hürriyeti gibi ilkelerin önem kazanması sonucunda bebek vaftizinin meşruiyetine ilişkin ciddi eleştirilerin olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca Baptistlerin Amerika'daki bebek vaftiz karşıtı söylemlerinin Hıristiyan dünyasında bu geleneğin yeniden sorgulanmasına neden olduğunu ifade etmek mümkündür.

Bebek vaftizini kabul eden gruplar hem kutsal metinlerde hem de Kilise babalarının eserleri ile bu geleneği savunmaktadır. Bu vaftizi kabul eden diğer Protestanlar ise Kilise babalarını meşru bir kaynak olarak görmedikleri için daha çok İncil metinlerinden bu savunmayı sürdürmektedirler. Diğer yandan bebek vaftizine karşı olan gruplar Hz. İsa'nın bebek vaftizi yapmadığını ve İncil metinlerde buna kaynaklık gösterilen örneklerin ya Hz. İsa'nın bebekleri kutsadığına ya da yetişkin vaftizine yönelik olduğunu ileri sürmektedir. Kanaatimize göre bebek vaftizine delil olarak gösterilen metinlerde geçen ifadelerin çoğunda Eski Ahit'teki gibi Tanrı ve çocuklar arasındaki yakın bağa işaret edilmektedir. Ayrıca Hz. İsa'nın çocukları kutsamasına ilişkin ifadelerde vaftizi çağrıştıran bir ritüelden ziyade manevi bir kutsamanın olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca imanın dil ve kalp ile doğrulanması ilkesi gereği bebek vaftizinde bu doğrulamayı bebekler yerine ebeveynleri yapmaktadır. Ancak Yeni Ahit metinlerinde geçen çocukların ebeveynlerinin iman edip etmediklerine ilişkin bir bilgi bulunmadığı, dolayısıyla Hz. İsa tarafından bu çocukların dini kabul etmelerine karşılık vaftiz edilmediği ancak manevi olarak kutsandıklarını söylemek daha isabetlidir.

Bebek vaftizine karşı olanlar vaftiz edilmiş ama imandan yoksun ikiyüzlü nesiller yetişmesinden sorumlu tuttıkları bebek vaftizi savunucularını, bebek vaftizi yerine yetişkin vaftizi yapılması konusunda ikna etmeye çalışmaktadırlar. Bu vaftizi reddedenler bu uygulamanın sadece geleneğe sahip çıkma adına yapılageldiğini, ancak dinî bir meşruiyeti bulunmayan bebek vaftizinden vazgeçilmesi gerektiğini çünkü bunun hem akli ilkelere hem de çok kültürlü yeni dünya düzenine uymadığını ifade etmektedirler. Kanaatimizce bu grupların iman

⁸⁷ Emil Brunner, *Truth as Encounter* (Philadelphia: Westminster Press, 1964), 183-185.

bir bilinç düzeyi gerektirdiği ve bebek vaftizi sırasında ebeveynlerin bebek adına iman ikrarı yapmalarının vekaleten bir iman ikrarı anlamına geldiğini savunmaları tutarlı bir eleştiridir. Bu bağlamda Reform sonrası dönemde bebek vaftizinin yöneltilen eleştirilerin etkili olduğu ve bu vaftizi savunanların söz konusu eleştirilere kutsal metinler ve akli deliller aracılığıyla karşı koymada zorlandıkları söylenebilir.

Hıristiyan dünyasındaki bu tartışmalar bir taraftan teolojik diğer taraftan sosyolojik değişimleri de gün yüzüne çıkarmaktadır. Artık “vaftiz edilmemiş Hıristiyan” olgusu gittikçe yaygınlaşmakta ve vaftizin Hıristiyan olmak için bir şart olmadığı ve bu nedenle misyonerlik sonucu din değiştirenlerin de vaftiz şartı aranmadan Hıristiyan olabileceği gibi iddialar tartışılmaktadır. Bebek vaftizi tartışmalarının bir diğer yandan Hıristiyan dünyasının geleneğe sahip çıkmakla, imanın akli bir eylem olup olmadığı arasındaki gerilimi ortaya çıkardığını söylemek mümkündür. Çünkü sağlam bir teolojik alt yapısı olmayan ve kutsal metinlerde geçip geçmediği problemlili olan bebek vaftizi üzerindeki tartışmalar gelecekte sadece Katoliklerin değil Protestanların da üzerinde ciddi şekilde tartışacağı konular arasında gözükmektedir.

Kaynakça

- Albayrak, Kadir. "Ermeni, Süryani ve Keldani Kiliseleri". *Yaşayan Dünya Dinleri*. 141-153. Ankara : Diyanet İşleri Başkanlığı, 2007.
- Aquinas, Thomas. *Summa Theologica, Volume 4 Part III, First Section*. New York: Cosimo, Inc., 2013.
- Augustinus. "On Baptism/Again Donatist". *Nicene and Post-Nicene Fathers First Series, St. Augustine: The Writings Against the Manichaeans, and Against the Donatists*. Ed. Philip Schaff. 4: 698-1259. New York: Cosimo, Inc., 2007.
- Aykıt, Dursun Ali. "Pelagianizm'in Tarihi ve Öğretileri". *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 22 (08 Mart 2012): 175-196.
- Barth, Karl. *Church Dogmatics The Doctrine of Reconciliation, Volume 4, Part 2: Jesus Christ, the Servant as Lord*. Ed. Thomas Forsyth Torrance - G.W. Bromiley. A&C Black, 2004.
- Barth, Karl. *The Teaching of the Church Regarding Baptism*. Zurich: Wipf and Stock Publishers, 2006.
- Beasley-Murray, G. R. *Baptism in the New Testament*. 1. Baskı. Carlisle: Paternoster Press, 1962.
- Bierma, Lyle D. *The Theology of the Heidelberg Catechism: A Reformation Synthesis*. Kentucky: Westminster John Knox Press, 2013.
- Brinsley, John. *The Doctrine and Practice of Infant Baptism*. Tennessee: Puritan Publications, 2014.
- Brunner, Emil. *Truth as Encounter*. Philadelphia: Westminster Press, 1964.
- Calvin, John. *Institutes of the Christian Religion IV*. Carolina: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2016.
- Carter, John W. Jack. "The Subjects of Baptism: A History of Controversy". *The American Journal of Biblical Theology* 13/5 (2012): 1-10.
- Chrysostomus, Joannes. *Baptismal Instructions*. Ed. Walter Burghardt - Johannes Quasten. Mahwah: Paulist Press, 1963.
- Çatalbaş, Resul. *Radikal Reformistler: Hıristiyanlıkta Anabaptist Hareket*. Ankara: Berikan Yayınevi, 2015.
- Didsbury, John Hannah. *Infant Baptism Scriptural*. London: R. Needham, 1866.
- Eliade, Mircea. *Dinler Tarihine Giriş*. Trc. Lale Arslan Özcan. 2. Bs. İstanbul: Kabalıcı Yayınları, 2003.
- Erbaş, Ali. *Hıristiyanlıkta İbadet*. İstanbul: Ayışığı Kitapları, 2004.
- Erdem, Mustafa. "Hıristiyanlıkta Vaftiz Anlayışı Üzerinde Bir Araştırma". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 34/1 (01 Nisan 1995): 133-154.
https://doi.org/10.1501/Ilhfak_0000000798.
- Green, Michael. *Baptism: Its Purpose, Practice and Power*. First Edition. Illinois: Monarch Books, 1987.
- Gregory the Great. "Epistle XLIII". *Nicene and Post-Nicene Fathers: Second Series*. Ed. Philip Schaff. Volume XIII: 34. New York: Cosimo, Inc., 2007.
- Gürkan, Salime Leyla. "Vaftiz". *TDV İslâm Ansiklopedisi*. 42: 424-426. İstanbul: TDV Yayınları, 2012.
- Hill, Kat. *Baptism, Brotherhood, and Belief in Reformation Germany: Anabaptism and Lutheranism, 1525-1585*. 1 edition. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press, 2015.
- Hinson, E. Glenn. "Encyclopedia of Early Christianity: Second Edition". *Infant Baptism*. Ed. Everett Ferguson. 571-573. New York: Routledge, 1990.
- Hippolytus. *The Apostolic Tradition*. Trc. Burton Scott Easton. Cambridge University Press, 2014.
- Holmes, Stephen R. "Baptism: Patristic Resources". *Dimensions of Baptism: Biblical and Theological Studies*. Ed. Stanley E. Porter - Anthony R. Cross. 253-267. London: Sheffield Academic Press, 2002.
- Irenaeus. "Against Heresies Book II Chapter XXII". *The Ante-Nicene Fathers: The Apostolic Fathers with Justin Martyr and Irenaeus*. Ed. Philip Schaff. Edinburg: Christian Classics Ethereal Library, 1886.
- Jewett, Paul King. *Infant Baptism and the Covenant of Grace*. Michigan: William B. Eerdmans Publishing, 1978.
- Justin Martyr. "First Apology". *The Ante-Nicene Fathers: The Apostolic Fathers with Justin Martyr and Irenaeus*. Ed. Philip Schaff. Edinburg: Christian Classics Ethereal Library, 1886.
- Karakurt, Serhat. *Dinlerde Su ile Arınma ve Hıristiyanlıkta Vaftiz Anlayışı*. Yüksek Lisans, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.
- Keleş, Hatice. *Evanjelik Bir Hareket: Anabaptist Mennonit Kilisesi*. Ankara: Berikan Yayıncılık, 2018.
- Krauth, Charles Porterfield. *Infant Baptism and Infant Salvation in the Calvinistic System; A Review of Dr. Hodge's Theology*. RareBooksClub.com, 2012.
- Kutsal Kitap: Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*. İstanbul: Kitab-ı Mukaddes Şirketi, 2009.
- Leith, John H. "The Crisis in the Theology and Practice of Baptism". *Reformed Review* 31/1 (01 Ekim 1977): 4-11.
- Liddell, H. G. - Scott, Robert. *A Greek-English Lexicon: With a Revised Supplement*. Oxford: Oxford University Press, 1996.
- Luther, Martin. *Luther's Works: Church and Ministry*. Ed. Helmut T. Lehmann. Concordia Publishing House, 1986.
- Luther, Martin. *Martin Luther's Basic Theological Writings*. Ed. Timothy F. Lull. 2. baskı. Minneapolis: Fortress Press, 1989.

- MacArthur, John. "Çocuk Vaftizine Kelami Bir Eleştiri". 1998. <http://www.inciturk.com/john-macarthur/bek-vaftizi.htm>
- Mueller, H. "Baptism". *The New Catholic Encyclopedia, 2nd Edition*. Ed. Thomas Carson. 2: 56-60. Detroit: Gale Research Inc, 2002.
- Origen. *Commentary on the Epistle to the Romans*. CUA Press, 2010.
- Oyer, John S. *Lutheran Reformers Against Anabaptists: Luther, Melancthon and Menius and the Anabaptists of Central Germany*. Netherlands: Martinus Nijhoff, 2012.
- Özkan, Ali Rafet. *Amerikan Evanjelikleri (Baptistler)*. Erzurum: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2005.
- Pengilly, Richard. *The Christian's Best Guide to Baptism; Or, a Faithful Citation of All the Scriptures of the New Testament, Relative to the Ordinance of Baptism ... Third Edition, Enlarged*. 1810.
- Rainbow, Jonathan H. "'Confessor Baptism': The Baptismal Doctrine of the Early Anabaptist". *Believer's Baptism: Sign of the New Covenant in Christ*. Ed. Thomas R. Schreiner - Shawn Wright - Thomas A. Schreiner. 305-330. Nashville: B&H Publishing Group, 2006.
- Redmond, Richard X. "Infant Baptism: History and Pastoral Problems". *Theological Studies* 30/1 (01 Şubat 1969): 79-89. <https://doi.org/10.1177/004056396903000104>.
- Rite of Baptism for Children*. New Jersey: Catholic Book Pub Co, 1973.
- Schreiner, Thomas R. - Wright, Shawn. *Believer's Baptism: Sign of the New Covenant in Christ*. Nashville, Tenn: B&H Academic, 2007.
- Seyfeli, Canan. *Ermeni Kilisesi'nde Sakramentler*. Konya: Çizgi Kitabevi, 2015.
- Stasiak, Karolina. "Infant Baptism". *The New Catholic Encyclopedia*. Ed. Thomas Carson - Joann Cerrito. 2: 67-70. Detroit : Washington, D.C: Gale Research Inc, 2002.
- Tarakçı, Muhammet. *Protestanlıkta Sakramentler*. Bursa: Emin Yayınları, 2012.
- Tertullian. "On Baptism". *Ante-Nicene Fathers: Volume III: Latin Christianity: Its Founder, Tertullian*. Ed. Alexander Roberts - James Donaldson - Cleveland Coxe. III. Buffalo-New York: Christian Literature Publishing, 1885. <http://www.newadvent.org/fathers/0321.htm>.
- "The Canons of Carthage". *Nicene&Post-Nicene Series* 2. 14. Edinburgh: T.&T. Clark Publishers, 1991.
- Warfield, Benjamin Breckinridge. "The Polemics of Infant Baptism". *The Presbyterian quarterly* 13/2 (1899): 313-334.
- Wright, David F. "Out, In, Out: Jesus' Blessing of the Children and Infant Baptism". *Dimensions of Baptism: Biblical and Theological Studies*. Ed. Stanley E. Porter - Anthony R. Cross. 188-206. London: Sheffield Academic Press, 2002.
- Wright, Shawn D. "Baptism and the Logic of Reformed Paedobaptist". *Believer's Baptism: Sign of the New Covenant in Christ*. Ed. Thomas R. Schreiner - Shawn D. Wright - Thomas A. Schreiner. 331-407. Nashville: B&H Publishing Group, 2006.
- Yilmaz, Nuh. "Tertullian'ın Vaftiz Anlayışı". *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17/31 (15 Haziran 2015): 121-140. <https://doi.org/10.17335/sakaifd.219898>.
- Zwingli, Huldrych. "On Baptism". *Zwingli and Bullinger*. Ed. G. W. Bromiley. Louisville; London: Westminster John Knox Press, 1953.